

ABONAMENTUL

an . . . 28.— Cor.
 jumătate an 14.—
 3 luni . . . 7.—
 o lună . . . 2.40

Pentru România și
 străinătate:

an . . . 40.— franci

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisele nu se in-
 napoiază.

Preludiile unui nou curent de simțire.

— Congresul Ligei culturale. —

(+) Nu-mi pot da încă bine seama dacă nu e mai mult o iluzie isvorită din dorința de mai bine, decât o realitate, dar din raportul publicat în ziare asupra congresului recent de constituire a Ligei culturale, m'am ales cu impresia că suntem în ajunul unei palpitări mai vii a conștiinții naționale în sufletul păturii intelectuale a fraților din Regat. Hotărârile acestui congres isvorite din sentimente generoase și din o *reală înțelegere* a sbuciumărilor dela noi, răscolirea mai adâncă și mai pricepută a durerilor de-aici, desfășurarea pasionată a discuțiilor și ecoul ce-au trezit îți dau convingerea că în conștiința publică a României se ivesc preludiile unei noi mișcări naționale. S'ar părea că după o epocă de declin, petrecută în umbra frământărilor locale, ne găsim acum în pragul unor zile menite să cimenteze mai puternic legăturile noastre sufletești, că întâmplările din vecini cari au scos pe planul întâi impulsurile unității de rasă, au atins și resorturile simțirii românești și că în viitor ne putem aștepta la o pulsație mai agitată care va angaja cu timpul fibrele întregului nostru corp național...

Ar fi și firească o reacțiune în acest sens pe urma lăncezirii din trecutul apropiat și ar fi deosebit de actuală în noua situație creată de evenimentele din Balcani. Bubuitul de tun care a prăbușit împărăția turcească, a făcut să tresară conștiința națională amortită aici în jurul nostru, a trezit în suflete un potop de visuri uitate, a răscolit îndemnuri cari dormeau în umbră, a fructificat imaginația populară, a desrobit instincte și patimi. Principiul în puterea căruia s'a săvârșit recentul aranjament politic al peninsulei balcanice, a confirmat din nou legitimitatea năzuințelor la o viață națională, îndrumând în această direcție sentimentul public al diferitelor popoare din apropiere. Cea mai clasică oglindă a situației ne-o dă agitația vie care a pus stăpânire pe suflete aici în monarhia noastră poliglotă, ne-o dau puternicile deslănțuiri ale expansiunii naționale la neamurile slave de sub sceptrul habsburgic, și în sfârșit deseale apariții de neliniște nervoasă pe cari le deslușeam chiar și în unda atât de blajină a sufletului românesc din Ardeal. Ce-ar fi mai natural deci, ca o mișcare de revizuire a conștiinței naționale în Regat, o largire a orizonturilor, o privire dincolo de hotarul impus, o seamă de accente mai îndrăznețe în revendicările naționale, tocmai acum, când la Agram și la Praga se dau serbări populare pentru a prăznuți biruințele frățești ale slavilor dela sud, când la Belgrad se agită mulțimea în beția unui vis de mărire, când toți oamenii politici cu privire limpede cumpănesc forța suverană a sentimentului național...

Dar pe lângă multele îndrumări din afară

această schimbare o indică chiar și raporturile noastre sufletești cu românismul din Regat. Noi cu toții aici suntem de credința, că opinia publică a României nu mai poate privi nepăsătoare persecuțiile intențite cari țintesc la desființarea noastră; credem că această opinie publică surescitată de loviturile ce ni-se dau nouă trebuie să-și exercite influența ei chiar și asupra cercurilor conducătoare, cari la rândul lor sunt datoare în anumite momente să puie în cumpănă întreagă greutatea politică a țării pentru a isbui să ni-se creieze o viață suportabilă la noi acasă.

Fără a avea câtuș de puțin pretenția de-a critica politica externă a României, diriguată de bărbați cu o vastă experiență și cu un mare simț de răspundere, noi ne facem datoria de cronicari ai stărilor de aici, când o spunem sincer, că *nu observăm în atitudinile dușmane ale guvernelor maghiare față de noi nici o notă mai blajină, inspirată de raporturile extrem de cordiale ale României cu monarhia noastră.* Aici se lucrează sistematic de decenii la sugrumarea vieții românești, se închid școlile se pregătește ruina noastră economică, se maghiarizează biserica, în vreme ce reprezentanții diplomației dela Budapesta și București își fac reciproc declarații de amicitie și vorbesc de consolidarea crescândă a legăturilor de intimitate între cele două state. Această situație paradoxală, care și-a găsit odinioară expresia tipică în decorarea lui Jeszenszky, pe noi ne pune pe gânduri și ne trezește legitime momente de amărăciune. Lumea care n'are de unde cunoaște tainele culiselor diplomatice se întreabă cu drept cuvânt unde poate fi câștigul politic al acestei pretenții pe urma căruia un stat național trebuie să privească cu seninătatea aliatului condamnarea noastră la moarte?

Această linie de conduită a politicii oficiale a scos la suprafață în conștiința obștească a poporului nostru accente de neîncredere, note primejdioase de resemnare fatalistă, cari ne-au adus descurajare și oboseală. În același timp a propagat în opinia publică din Țară un spirit de renunțare, o timiditate exagerată, o sfială în accentuarea idealului național. S'a înstăpânit oarecum convingerea că rezoanele vieții de stat pretind ca sentimentul public al țării să nu fie sguduit de pasiuni cari ar îndrepta privirile dincolo de graniță, că răscolirea mai violentă a maselor ar împrumuta un caracter de pășire aventuriosă tânărului regat din vecinătatea aliatului puternic. În acest chip s'a înstăpânit o cuminenție excesivă, un naționalism încătușat de șurubării diplomatice, cari au sugrumat elanul de odinioară al generațiilor trecute. Această îndrumare sub care s'a făcut educația politică în timpul din urmă a strivit nenumăratele im-

pulsuri ale unui curent de simțire tradițională înlăturând cu încetul mijloacele de propagandă ale agitației naționaliste de acum două decenii și mai bine, care cu toată maniera ei retorică, în care căzuse la urmă, tăia totuș valuri adânci în sufletul mulțimii. În schimb a făcut să se ivească tipul politicianului de legea nouă, omul circumspect și măsurat, care se bizuește pe forța noastră de rezistență, dar invocând motive determinate de echilibrul Europei e extrem de potolit în declarațiile ce privesc politica externă și e de ajuns să puie piciorul în Ungaria — cum au făcut excursioniștii de deunăzi la Mezöhegyes — un fișpan ungar să-i deie un banchet ca încântatul oaspe să facă delicia amfitrionilor și să ne mângăie pe noi cu un rotunzit discurs diplomatic despre necesitatea frățietății româno-maghiare...

Roadele acestui orizont coborât — lipsa de perspectivă pentru viitor și de idealitate pentru prezent — s'au putut vedea mai bine tocmai acum cu prilejul frământărilor din Balcani. Furtuna care s'a deslănțuit dincolo de Dunăre a imbibat întreagă atmosfera de materii explosive. Cu o putere elementară au izbucnit pretutindeni în jur de noi patimile cari se dospeau în fundul sufletelor. Ei bine, în această vreme când în numele libertății naționale în imediata apropiere se desrobeau popoare, aici la noi acasă guvernul unguresc, cum se știe, ne da loviturile cele mai crâncene de desființare etnică: **ne maghiariza școala și biserica.** Tot în același timp la Sinaia baronul Konrad era oaspele Suveranului român pentru a făuri — cum se zice, planul cooperării militare a celor două state, frăția de arme a honvezilor cu dorobanții români. Cum spuneam însă, pe noi aici nu ne preocupă pașirile cercurilor politice oficiale a României, care își va fi avut în aceste momente grele rațiunile ei superioare, de cari noi suntem străini. Ne îngrijește însă starea sufletească generală, conștiința politică a mulțimii, care se plămădește sub îndrumarea personalităților conducătoare. Ne întrebăm deci: în această perioadă de fermentație generală, s'a provocat în opinia publică a țării românești un puternic curent, care să îndrepte privirile lumii asupra ne mai pomenitelor prigoniri ale Românilor de sub Coroana Sfântului Ștefan? Trebuie s'o spunem cu toată liniștea, dar și cu toată amărăciunea, că n'a fost nici un curent. Pe ici pe colo câte un gazetar a aruncat două vorbe după clișeu uzat, altceva nu știm să fi fost. Personagiile cercurilor diriguitoare observau în mod natural rezerva și cumpătul impuse de îndatoririle de partid, în vreme ce mulțimea cu pornirile ei domesnice de cuminenția vremilor mai nouă, căuș pe cheltuiască entuziasmul, agitând prot

mult mai depărtate de interesul mare al viitorului românesc, decât sugrumarea noastră...

Mi-aduc aminte de-o întrunire națională la București, la care, întâmplător fiind în capitală, mi-a fost dat să asist. Era tocmai după biruința dela Lüle-Burgas. Lumea întregă clocotea pe urma vestilor de pe câmpul de război și sufletul impulsiv al cetățenilor era atins de avântul vecinilor cari îi exaltau sentimentul național. S'a vorbit deci, mult și frumos. S'au arătat suferințele Cuțo-vlahilor dela Pind, robiți de Greci și Bulgari, s'a cerut autonomia Macedoniei, s'a laudat vitejia diviziunii românești din valea Timocului, s'a pretins cadrilateralul pentru România dela Turtucaia... dar un vâl de tăcere inocentă acoperea ranele noastre. Și nu s'a găsit nimeni, nu te miri ce înalt diplomat, nu un viitor ministru, dar un domn Ionescu din mulțime, care după atâtea discursuri însuflețite, să întrerupă nervos din colțul lui: Unde l'ați lăsat, domnilor, Ardealul cu popii aruncați la pușcărie ca pe vremea lui Caraffa, cu o mie de școli închise, cu toate instinctele lui de vlahă ingenunchiate de aliații noștri?!... Gândiți-vă că fără Turtucaia putem trăi, dar fără patru milioane de Români ne prăpădim...

Firește, că domnul Ionescu n'a vorbit și n'a vorbit nu din pricina că n'ar fi un entusiast incorigibil domnul Ionescu. Dar nu i-a trecut prin minte, fiindcă de atâtea vreme nu s'a mai găsit nime să-i spuie că dela Predeal în sus mai este un petec de pământ românesc....

• •

Iată de ce ne bucură hotărârile recente ale Ligei culturale, din cari alegem preludiile unei orientări noi în simțirea românească, începutul unei perioade mai prielnice pentru consolidarea unității sufletești a neamului nostru.

Centurionul.

De Al. Clura.

I.

In vâlmășala, cu care lumea setoasă de sânge și de scandal se înghesuia în preajma celor trei cruci, centurionul **Publius Aemilius Caecus** se simțea tot mai strâmtorat și mai scârbit. Auzise cuvintele de hulă, fusese de față la insultele ce se îndurase peste noapte blândul profet galileian și acum, după ce îl văzuse sbătându-se între chinuri pe lemnul crucii, sufletul lui oțelit în atâtea războaie aștepta, ca Răstignitul nevinovat să izbucnească în blăsteme... Dar el se sbătea din ce în ce mai slăbit, în chinurile agoniei, șoptind cu un zimbet silit pe buzele arse de sete, șoptind de abia:

— Părînte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!

Își ațintea ochii lui de vultur asupra murindului, așteptând să surprinză o clipire de gene, o privire cu înțelesuri — și el și-ar fi tras sabia și ar fi împrăștiat această adunătură de haimanale, cari înainte cu câteva zile se ațineau pe urma acestui om sfânt, întimpinându-l cu ramuri de maslin și cu închinăciuni, ce nu se dau decât capetelor încoronate, iar acum îl scuipă și îl huiduiesc, când îl văd tintuit de lemnul crucii...

Dar murindul nu mai încerca nici o revoltă, vlecându-și capul pe umărul stâng, muri, cu zimbet:

Wilhelm II.

Arad, 14 Iunie.

Impăratul Germaniei împlinește în anul acesta douăzeci-și-cinci de ani de domnie. Toți Germanii serbează jubileul acesta. E bine, deci, să-i consacram și noi câteva rânduri. Wilhelm de Hohenzollern nu este doar numai un împărat oarecare, ci este și un bărbat înzestrat cu însușiri deosebite. Temperamentul lui impulsiv, meșteșugul cu care își poartă sarcina coroanei germane, viața lui absolut în concordanță cu spiritul neamului său, îl ridică deasupra domnitorilor obicinuiți. Venind după niște evenimente de o covârșitoare importanță, pe urma unui moș biruitor într'un războiu glorios, în umbra marelui cancelar Bismarck, el a știut totuși să-și lămurească personalitatea, a îndrăsnit să se arate lumii, ieșind din negura sură a convenționalismului. Aceasta este o dovadă de spre o avere sufletească trecută peste marginile banalului. Dar se va întreba cineva, ce a făcut acest om de se vorbește atât de mult despre el. Revistele ilustrate îi aduc săptămânal fotografia, ziarele jidovești îl injură aproape zilnic. Firește nu noi vom găsi măsura cu care să cumpănim faptele unui monarch depărtat atât de mult de rosturile noastre. Două lucruri marl știm însă că a făcut acest reprezentativ specimen al rasei teutonice: *el a întemeiat marina germană și el a contribuit în măsură hotărâtoare la desăvârșirea unității imperiului german.* Ce însemnează aceste două fapte e lesne de ghicit. Marina germană a adus întreg avântul economic al imperiului, întreagă puterea politică mare de care se bucură el astăzi. Ea a deschis isoarele de bogății imense ale coloniilor și a ridicat țara nemțească alături de stăpânitoarea lumii" care este Anglia. Unitatea Germaniei? Cel din urmă act sub acest raport a fost căsătoria ficei sale cu prințul de Cumberland, reprezentantul Welfilor cari până în zilele noastre n'au voit să știe despre o Germanie unitară sub schiptrul Hohenzollernilor. Unitatea Germaniei, înainte cu douăzeci-și-cinci de ani, era mai mult nominală, astăzi, sub presiunea mânei lui de fer, este un fapt indiscutabil. Diferenții prinți și regi, ai diferitelor țărișoare au căzut în rolul unor reprezentanți ai unor vremuri trecute, aplecându-se toți fără de excepție în fața idealului național al celor cincizeci-și-opt de milioane de Germani.

Mai pe sus însă decât aceste fapte, incontestabil de o capitală însemnătate, interesează totuși sufletul acestui om. El este un monarch în toată puterea cuvântului, făcut spre a governa. Poate că nici unul dintre actualii domnitori din lume nu are atâtea majestate, ca acest Hohenzollern îndesat la trup, cu mustata energică, purtând în ochi oțel strălucitor. Nu-i lipsește firește, în aceasta majestate, nici o oarecare notă de brutalitate, dar aceasta notă este specific germană. Când, la începutul

domniei a simțit că aureola lui Bismarck îl întuneca, a putut să-l dea deoparte pe cancelar, fără prea multe scrupule. „Cine călea gândurilor mele, va fi zdrobit” a spus el, și după patrușprezece zile a fost dimis, având prilejul să se gândească gurătatea silită, la toate momentele vieții lui, și el a dat cu pumnul în masă cuprins de amor teutonicus” despre care vorbia cu atâtea dăruie.

O altă însușire caracteristică Kaiserului este silința lui de a-și făuri o concepție proprie de întreg rostul unei domnii. Impărat din mila Dumnezeu, toți Germanii trebuie să mi-se supună, *gehorsamst*, cum a zis de atâtea ori, și fără să murmure. El? El nu poate fi răspuns pentru faptele lui decât în fața lui Dumnezeu, mila căruia a ajuns să domnească. Pe cum se o concepție cu multă culoare medievală, un papism. Germanii vorbesc cu Dumnezeu prin locuitorul Preasfântului pe pământul — gerbineînțele. Această concepție a fost batjocorită toate chipurile, în primul rînd de către socialmocați și jidani. Ea poate să aibă și pentru unele note ridicole. Când ne gândim însă că mul care vorbește așa își gândește vorbele la nălțimea tronului Germaniei, lucrurile se schimbă. Și câștigă în simpatie concepția împărătească ales prin dragostea lui fără de hotare față de poporul german. „Sarea pământului suntem noi”, spus odată într'o cuvântare plină de avânt și credere fanatică în misiunea Germanilor.

Dar nu numai sub aceste raporturi ne gândim noi la jubileul interesantului împărat.

În memoriile lui *Crispi*, răposatul mare ministru al Italiei, se pomenește că la alcătuirea triplei alianțe, Wilhelm, pentru a întări legăturile dintre cele trei monarhii, a intervenit cu multă energie la curtea din Viena să se ușureze soarta Italiei de sub schiptrul habsburgic. Cu acest prilej el s'a declarat pentru o monarhie habsburgică în care diferitele naționalități să aibă desăvârșită libertate. Nu știm întru cât și-a păstrat această convicție din tinerețe. În orice caz el are tot interes ca aliata lui, Austro-Ungaria, să reprezinte o forță cât mai mare. Acum după războiul balcanic care Austro-Ungaria a ieșit atât de umilită, cu zisul prestigiu atât de coborât, nu ne îndoiem că împăratul german își va aduce aminte de vechii lui sfaturi și le va repeta. Prilej va avea, fiindcă jubileul lui va merge și Francisc Ferdinand moștenitorul tronului austro-ungar. Dar îi va da prilej să se gândească la astfel de sfaturi și o rudă a lui un alt Hohenzollern, care, în sfârșit, nu va mai putea rezista curentelor populare și va trebui să schimbe politica de până acum, favorabilă triplei alianțe, dacă în monarhia habsburgică nu se vor scoate toate naționalitățile și în primul rînd noi Români de sub jugul unor heghemoni nesățioși. Im-

— Săvârșitu-s'a!

Soarele trimitea un mănunchiu de raze purpuri asupra Răstignitului, apoi se întunecă de odată, și o beznă adâncă cuprinsese întinderile... Pământul se zguduia din temelii, catapiteasma bisericii se rupse de sus până jos, mormintele se deschiseră și morții, în juljuri albe-cenușii viniau să se arete lumii înspăimântate.

Adunătura se împrăstie ca suflată de o vijelie năprasnică.

Atunci centurionul trase spada, aținându-le calea:

— Opriți-vă, nemernicilor! Nu vedeți, că Răstignitul era cu adevărat Fiul lui Dumnezeu?

Dar lumea se înghesuia tot mai tumultuoasă, pe coastele Golgotei, și centurionul când vedea că nu poate să oprească acest povoi de lași și imbecili, isbi de două ori cu sabia, răsturnând la pământ două trei arătări, ce se strecurau prin întuneric, urlând de groază.

Apoi își șterse sabia, de tunică. Ii era greață de acest sânge...

Era sângele unui popor fanatic și laș în aceeași vreme, care agita într'una împotriva Cezarului, arătându-i-se totuși cel mai slugarnic și mai credincios!

II.

Seara târziu, când se întoarse în Ierusalim, un soldat îi aduse cununa de spini, pe care centurionul o câștigase, cu prilejul când soldații aruncaseră sorți asupra hainelor răstignitului.

O atinse cu sfîciune, căci cununa era plină de sânge închegat.

— Sânge nevinovat! — exclamă el și simți că inima îi bate mai cu putere și că pleoapele îi tremură tot mai des.

Apoi plecă deadreptul la procuratorul Pontiu Pilat.

— Stăpâne, știi pe cine ai dat azi pierzaniei?

— Pe un rebel din Galilea... știu că nu era vinovat... dar nu vreau să-mi facă ovreii neplăceri în Roma... Eu mi-am spălat mâinile.

Nevastă-mea încă mi-a trimis vorbă, să nu-l condamni, căci a avut visuri urâte astă noapte, din pricina lui... Dar ce sunt eu de vină? N'am încercat să-l scap? N'am spus mulțimii, că nu află nici o vină într'insul?

— Să vezi, Pontie, că totuși ai greșit. Aveai destulă putere, să oprești haimanalele aceste de a vărsa sânge nevinovat... Să vezi, că e adevărat ce spunea răstignitul... El era Fiul lui Dumnezeu... și va învia din morți.

— Liniștește-te Publius Aemilius Caecus. Zeii nu se scoboară pe pământ decât în mituri... Iar cât pentru învierea morților, nu-ți bate capul cu astfel de mofturi. Morții dorm și se odihnesc pentru totdeauna!... Cetește filosofii epicurieni și stoici — ei sunt mai cumînți ca tine — și toți spun, într'un singur glas, că cu moartea totul s'a isprăvit.

E frumoasă povestea nemuririi... dar e o po-

Germaniei e un cap cu mult mai luminat să nu se gândească la împrejurările aceste. Firește din intervenția aceasta nu ne vom putea să facem un capital, nici acum că nu s'a făcut încă nici atunci când se va face. Suveranii au toți o soartă de a nu se potrivi totdeauna legilor omenești. Insuși Wilhelm, sub raportul așezării, nu s'a ridicat mai pe sus decât alți semeni săi. Acolo sunt Polonii din Posnania, acolo sunt francezii din Alsacia-Lorena și acolo sunt Danezii din nord. Nu sunt oare și acești oameni așezări ca și noi? Tocmai în anul acesta de jubileu oara prusiacă a votat credite de 250 milioane pentru exproprierea Polonilor, iar guvernul din Alsacia-Lorena, după cum s'a arătat odată în ziarul nostru, pregătește legi draconice pentru stăruirea presei franceze. Sunt și aceste din mila lui Dumnezeu, ar putea să-i șoptească un ironist în ureche. Suntem sigur că bunul creștin al reformăției lui Luther, n'ar putea să afirme că da.

Sub umbra balonetelor jandarmerești. Știm de vre-o câteva săptămâni satele românești din județele de ghiarele Hajdudorogului sunt cu adevarat inundate de jandarmi, cari au poruncă să compilească o listă a celor ce au participat în Maiul trecut la memorabila adunare dela Alba-Iulia. Jandarmii se ocupă să se asigure că toți jandarmii vor să se asigure cum își împlinesc jandarmii porunca aflăm în un caz foarte elocvent, întâmplat în comuna Borotli, parohia distinsului luptător Constantin Lucaci. Iată ce ni se comunică:

Joi după amiază, doi jandarmi s'au întâlnit în preajma părintelui Constantin Lucaci, cu intenția să-l facă o perchiziție domiciliară. Întrebându-l părintele Lucaci că cine i-a trimis și în numele cui jandarmii au răspuns că sunt trimiși de procurorul din Sătmăr. I-a invitat apoi să vorbească roșu, căci altfel nu răspunde. Jandarmii s'au conformați și au cerut părintelui lămuriri cu privire la congresul din anul trecut dela Alba-Iulia. Părintele Lucaci le-a făcut următoarele declarații pe cari jandarmii le-au însemnat în carnet:

— Înainte de toate protestez împotriva căsării libertății individuale și cetățenești, împotriva abuzului de putere și barbariei ce se încearcă față de biserică și conștiința noastră religioasă.

— Despre cele petrecute la congresul din anul trecut și despre misiunea comisiei de 50 aleasă acolo, vă puteți informa din ziarul „Românul” organul partidului nostru național, în care s'a dat un raport complet și amănunțit.

veste numai, pentru copii și pentru mulțimea oarbă, ce crede încă în sfințenia jertfelor, ce le aduc azi preoți din ce în ce mai netrebniți... Adevărat, ovreii cred și ei în puterea de vrajă a profetului răstignit, căci mi-au cerut pază pentru mormânt, ca nu cumva învățăceii să-l fure și să spună apoi, că a înviat... Dar nu va învia!... Cum nu va învia nimeni din cei ce s'au pogorât odată în groapă. E o poveste frumoasă, prietene, dar numai poveste...

Centurionul spuse cu convingere:

— O să vezi, că nu mă înșel. Un om ca el nu poate să mințescă... El va învia și eu voi fi cel mai credincios ucenic al lui.

— Bagă-ți mintile în cap, prietene, și nu te aținea după himere!

III.

Publius Aemilius Caecus umblă toată ziua umbrătoare, ca un smintit, căutând pe ucenicii Răstignitului. Par'că îi înghițise pământul de viu! Nu era nimeni...

A treia zi, plecă des de dimineață la groapă, dar află numai o femeie cu părul roșcat, tânguindu-se în fața gropii goale, de pe care peatra uriașă era răsturnată.

— Nu e aici învățătorul — spunea ea cu ochii plini de lacrimi... Am venit, să-i ung trupul cu mireme, dar ingerul mi-a spus, că învățătorul a înviat... Iată giulgiurile, în cari a fost înfășurat...

— Cerem cu toată puterea conștiinței și credinței noastre reintegrarea provinciei mitropolitane române gr. catolice, cerem eliberarea parohiilor rupte pe seama episcopiei de Hajdudorogh.

— Agitația din popor și cler se datorește chiar faptului creierii prin violență a episcopiei de Hajdudorogh, și agitația nu va conțeni decât numai după ce ni se va da o reparație deplină, spre liniștirea conștiinței noastre revoltate. Atât proștii, cât și credincioșii români își fac azi numai o stântă datorie.

Părintele Lucaci a mai protestat împotriva ținerii în temniță a martirilor din Mottinul-mic, precum și împotriva tuturor actelor de abuz și violență ale procurorului. Declarațiile părintelui Lucaci vor fi comunicate procurorului.

Jandarmii au renunțat să execute ordinul de perchiziționare a domiciliului și s'au depărtat cu cuvintele:

— Ez alkalommal csak ennyit akartunk. (De data asta am ținut să știm numai atât.)

Partidul creștin social și situația externă. Organul partidului creștin social austriac „Austria” anunță că un pasaj din telegrama țarului adresată regilor Bulgariei și Serbiei a neliniștit într'un grad mare pe membrii acestui partid. În pasajul acesta se face apel la toți slavii ca să fie solidari, și se vorbește despre o cauză comună a tuturor slavilor. Prin urmare — scrie „Austria” — o mare putere introduce panslavismul în Europa și îl ridică la un principiu politic, conform căruia un imperiu puternic își conduce politica sa externă. Partidul creștin social nu poate trece cu vederea importanța acestui simptom. Acest novum nu poate fi considerat de un succes al politicii triplei alianțe, ci e un câștig al politicii de impresurare a puterilor din tripla antantă. Din cauza aceasta creștin-socialii vor aduce chestiunea aceasta în discuție în cele mai apropiate ședințe ale delegațiilor.

Noul program al flotei. După cum ni se anunță din Viena, se fac mari pregătiri pentru compunerea programului naval, care va fi prezentat spre aprobare delegațiilor din 1915. Înainte de toate se prevede în acest program creșterea unei escadre de Dreadnoughturi și ministerul de marină ține mult la aceea, ca noile corăbii, ce se vor construi să ajungă fiecare greutatea de 24.000 de tone. Nu s'a adus însă până acum nici o hotărâre definitivă, și deo-

Centurionul se plecă în groapa săpată în stâncă, pipăi giolgiul și se depărtă, fără să spună o vorbă, simțând, că inima îi zvâcnește cu o putere nemai pomenită, gata să-i sfarme coșul pieptului.

A umblat apoi săptămâni dearindul în căutarea învățăceilor, fără să-i afle.

A întrebat și pe Lazar cel înviat din morți, dar acesta nu i-a dat nici o lămurire. A întâlnit pe femeia frumoasă, cu părul de aur, dar nici ea nu i-a știut spune, decât că învățăceii stau ascunși de frica Ovreilor.

În sfârșit, după opintiri de peste o lună de zile, a dat de casa, în care se zăvoriseră.

A bătut încet la ușă, și-a spus numele, l'a chemat pe Petru, căci îl cunoștea, de când cu lăpădarea lui, în curtea lui Caiafa.

Dar învățăceii tăceau cu toții, neîndrăsnind nici măcar să sufle.

Atunci centurionul și-a proptit umărul de ușă. O trosnitură, — și ușa se prăbuși, scoțind la iveală pe apostolii, ce se ascuseră peste oaltă într'un ungher.

El isbucni cu furie:

— Nu vă e rușine, lașilor! Toată lumea știe, că învățătorul vostru a înviat din morți... Voi ați văzut minunile, ce le-a săvârșit și totuși stați ascunși, cu ușile zăvorite, fără să îndrăzniți a vesti adevărul... Rușine vouă, să vede, că sunteți sămânțe de lași. Să știți dar, că îl voi vesti eu, că mie nu mi-e frică să spun adevărul!

camdată ministerul de marină se mărginește la preliminarea bugetului.

Se știe însă cu siguranță, că încă în 1914 vor fi preliminate noui impozite spre acest scop.

Din cercurile preoțimii.

Proiectul de lege despre cvincvenale.

Reghin, 13 Iunie.

„Preoțimea română gr. cat. din districtul Reghinului, împreună cu întregul cler al provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, a fost greu și nedrept atinsă deja când prin art. de lege XIV — 1898 visteria țării noastre a dat întărire până la 1600, respective 800 cor. numai necatolicilor, ca și cum catolicii nu în acelaș loc și-ar vărsa contribuțiile lor, ba cei gr. cat. chiar și sângele copilașilor lor.

Nedreptatea a scăzut numai, dar nu s'a sters, când prin art. de lege XIII — 1909 s'a regulat și congrua preoțimii catolice, pentru că acesteia i-a dat întărire nu numai visteria țării, ca celorlalți, ci și fondul religionar catolic, ba și beneficiile mai mari (arhieresti) deci aceia, cari ar trebui să întoarcă aceste sume mai bine spre alte scopuri bisericesti.

Ba să mai pun și condiții cari și în cele discipline și mai ales în asigurarea uneori chiar a congruei dau amestec celor, cari în biserică urmăresc alte ținte nu moralizarea și independența clerului, fără care biserică însăși suferă.

Nu mai puțin vătămătoare în art. de lege XIII — 1909 e și dispoziția §-lui 3 în care pentru parohii nouă se poftesc 800 suflete spre a da întărire, dar și atunci numai de jumătate, iar jumătate să o deie parohia.

În urmă vine să le pună vârf la toate monstruosul proiect despre cvincvenalele preoțești, prezentat camerei deputaților de actualul ministru de culte în luna Iunie 1913.

În acest proiect abia este §. neajutor pentru preoțimea noastră românească în general, iar în deosebi: §. 2 și 4 limitează maximum de venit (congruă și cuincuenal) la 3000 cor. — fără deosebire, — deci sub minimumul statorit pentru învățători, cărora însă nu li se cere decât calificatie de cel puțin 4 clase gimnaziale.

De alți mulți oficiali nu mai spunem.

§. 3 eschide dela cuincuenale regulate, deși sunt deplin calificați, pe cateheti și preoții suplenți, deci și pe administratorii parohiali, cu toate că toți aceștia încă împlinesc munca parohiilor.

§. 5. conține nedreptatea isbitoare, că cine are mai mult venit din parohie și deci mai puțină congruă — în bani gata — primește mai

Se rentoarse apoi scârbit, fără să mai asculte îngăimările de scuză ale învățăceilor.

IV.

A doua zi centurionul isbi de pământ statuia de marmură alui Jupiter Sator, și eși să mai ocărască încă odată pe apostolii fricoși...

Dar nu era chip, să mai răzbată în căsuța scundă, unde fusese cu o zi în urmă.

Mulțimea se înghesuia pe ulicioara strîmtă și apostolii vorbeau de pe coperiș în limbi străine, cu fața transfigurată, cu o strălucire orbitoare în privire:

— Vestim pe Răstignitul, care a înviat din morți. Vom îndura ocări și moarte pentru numele Lui, căci El e calea, adevărul și viața...

Când mulțimea se înghesuia spre riul Iordanului. Publius Aemilius Caecus se apropie de Petru și îi atinse mâna cu buzele.

Petru se cutremură de o bucurie mare:

— Să fi tu, Publice, cel dintâi om, ce se boatează, prin mâinile mele.

Și îi dete numele **Constantinus**, căci mult a fost statornic acest centurion păgân, în credința lui întru Domnul.

V.

Un cronicar din evul mediu spune, că deodată cu răstignirea sfântului Petru la Roma, a fost omorât și un creștin cu numele Publius Aemilius Constantinus.

El a fost decapitat, căci ca cetățean roman, a fost scutit de rușinea de a fi răstignit pe cruce...

multe cuincvenale, de ex.: unul cu 400 cor. venit fasionat din parohie capătă congruă 1200 cor., respective 400 cor. prin urmare nici unul din aceștia nu primește adaus cvincvenal, după acest §., pe când cel cu 700 cor. fasionate are congruă 900 cor., deci poate primi și 1200 cor. cvincvenale pe lângă cvalificație și ani de serviciu egali.

§. 9. dă ministrului dreptul de a sista nea-târtnarea parohiilor cu mai puțin de 300 suflete, deci chiar parohii în cari de regulă singur preotul este conducătorul și bunul sfătuitor și îndrumător al nepriceputului popor sătean, iar la noi ar înceta pe calea asta aproape jumătate din parohiile de azi, ales în unele părți.

§. 10. e un paragraf de incvizitie și unealtă politică, dând regimului drept arbitrar de a remunera pe preoți eschiși prin legea aceasta dela cvincvenale.

E cel mai grozav mijloc de a corumpe elementele slabe, cari pot compromite tagma preoțească, păzitoarea moralului public, fără care statul civil se prăbușește în ruină.

§. 11. în dispoziția ultimului alineat încă jig-nește echitatea, intru cât poate asigura dela stat numai jumătate cvincvenalele, lăsând cealaltă jumătate în sarcina parohiei.

Preoțimea noastră protestează în deosebi și contra nesocotirii clerului cu cvalificație sub 8 clase gimnaziale, cari la congruă sunt luați pe jumătate, iar la cvincvenale ca o materie absolut neglijeabilă, deși sunt puși la aceleași greutăți, ba uneori și mai mari având de regulă parohii mai mici.

Cerem egalitatea deplină în cler, căci de vitregia vremilor cari au impus pe preoții mai puțin cvalificați, nu aceștia sunt vinovați.

Considerând pe lângă aceste, că preoțimea noastră românească în multe locuri numai cu ajutorul venitelor familiare a susținut statului veacuri de-a rândul cetățeni, credincioși și morali; considerând, că scopul legii nu poate fi decât a avea preoți pe o formă de capabili a servi statului și pe viitor cetățeni vrednici, statul e dator a le pune la dispoziție pe o formă și mijloacele materiale.

Considerând silințele și de până aci ale superiorității noastre bisericesti și exprimând recunoștința noastră pentru aceasta, cerem și așteptăm ca acum când desconsiderarea noastră, — în special a preoților români — e la culme, din nou să steie în frunte și toți arhieriei români din patrie să se pună neamănat în capul unei mari deputațiuni din cler, care la regimul țării și la Maiestatea Sa, supremul patron al bisericii să ceară, ca să se retragă proiectul și să i se deie o altă formă care să respecte dreptatea și egalitate între confesiunile, cărora în alte privinte le asigură egalitatea de dezvoltare.

Nu mai puțin așteaptă clerul cu toată încrederea, ca deputații și Preasfinții arhieriei români, în camera deputaților și în cea a magnaților vor susține cu ultima energie drepturile egale ale preoțimei române, desconsiderate așa de fățiș prin proiectul descris mai sus.”

Un preot.

Elementul aromân ca factor de cultură și progres*).

De Const. Noe.

A judeca importanța popoarelor numai după numărul indivizilor care le compun înseamnă a face aceiaș greșeală ca și când ai socoti valoarea oamenilor în societate după dimensiunile lor și după forțele lor brute.

Pentru a-ți face o idee exactă de adevăratul loc pe care un popor îl ocupă în ordinea neamurilor, trebuie să îi socoteală și de alte elemente morale și materiale. Aceste elemente constau în ștarea socială politică și culturală la care a ajuns, gradul său de cultură și de instrucție, forța sa de activitate, calitatea acestei activități; într'un cuvânt trebuie ținută valoarea sa ca factor de cultură și de civilizație..

*) Din broșura „Les Roumains Koutzo-Valaques” apărută sub auspiciile Ligii Culturale. Notele din josul paginei cu care se documentează cele afirmate au fost lăsate afară.

Privită în lumina acestui adevăr cifra kutzovlachilor capătă o semnificație extraordinară.

Majoritatea poporului kutzovlach constituie un element de oraș, detinând un loc de frunte în organizarea socială și economică a popoarelor din Turcia. Este o situație istorică, pe care o deține astăzi prin însușirile înăscute și prin aptitudini perfecționate în mai multe secole de exercițiu. Kutzovlachii aveau la venirea Turcilor în Europa, precum s'a văzut în cele precedente, o situație privilegiată. Datorită acestei situații, pe când toate celelalte popoare din Balcani, reduse la clasa rurală, erau ținute sub jugul feudalității turcești, ei singuri s'au găsit stăpâni pe întreaga lor libertate de mișcare. Având această libertate de mișcare, posedând numeroase turme de oi și herghelii, dominând prin așezările lor defileurile lor primejdioase; familiarizați cu drumurile, pe cari, în trecerile lor dela muni la locurile calde de iarnă, nu încetaseră a le bate; posedând un început de mișcare comercială prin desfacerea produselor derivate ale culturile vitelor, ei erau indicați să îndeplinească rolul de punere în circulație a bogățiilor în Peninsula Balcanică.

Cu ce pricepere au știut ei să se folosească de aceste împrejurări și să-și asume acest rol, cu ce spirit de inițiativă și cu ce calități de energie l'au îndeplinit, ne arată dezvoltarea economică la care au ajuns în scurt timp.

În mai puțin de două secole dela venirea Turcilor în Europa, îi găsim dominând întreaga mișcare economică din Turcia apuseană. Caravanele lor organizate în mari companii străbat toate mările drumuri comerciale. În toate centrele comerciale, în toate orașele mari se ridică cantoane de ale lor. Pornind de pe cele două versante ale Pindului, o puternică expansiune aromână grupează în toate orașele mai însemnate, colonii floritoare. Pe măsură ce dominațiunea otomană se întinde suprimând statele balcanice și prin aceasta și barierele comerciale formate de frontierele lor, înaintează și această expansiune valachă în Grecia, Serbia, Bulgaria, Ungaria, în Țările Românești și chiar peste granițele Imperiului la Viena, la Triest, la Venetia, în Transilvania, în Polonia și Rusia sudică și până în Prusia unde în anul 1792 găsim o biserică kutzovlachă al cărei preot Uchta scrie o carte în dialectul kutzovlach.

Această expansiune avea la bază două virtuți care stăpănesc până astăzi acest popor și care explică minunea conservării lui în mijlocul atâtor influențe etnice.

Dela vechia organizare de trib și de clan cu care au trăi în tot cursul evului mediu, ei au moștenit acel spirit de solidaritate care face din ori ce comunitate kutzovlachă o societate ideală de cooperatie și de ajutor mutual și care în chipul acesta desfidă orice concurență.

Din trecutul lor de neîncetată libertate și din conștiința superiorității lor de rasă ei au moștenit o mândrie, un spirit de tradiționalism care desarmează orice influență a mediului ambiant.

Aceste virtuți de fond la ei sunt unite cu o rară putere de adaptabilitate la condițiile formale ale mediului social străin, ceea ce face orice aromân, trăind sufletește în lumea sa să nu se simtă totuși stânjenit în mediul străin în care e chemat să muncească.

Datorită acestor însușiri, coloniile valache, în ciuda tuturor atingerilor sociale, rămân niște cetățile închise sufletește, în care sufletul aromân cu datinile, cu limba, cu tradițiile, cu credința lui religioasă, cu însușirile lui de cumpătare și de cinste să rămâie intact. De aci și pornirea, pe care o relevă toți cercetătorii, ce o are aromânul de a se întoarce acasă, de îndată ce a câștigat avere, ca să-și trăiască zilele bătrâneții în atmosfera senină în care și-a petrecut copilăria. Astfel între coloniile kutzovlache și metropolele lor este un permanent schimb de elemente, un continuu aflux de bogăție dela cele dintâi la cele din urmă. Sub influința acestei activități vechile așezări kutzovlache se transformă, în locul „calivelor” — locuinți făcute din garduri de nuele lipite cu lut. — Se ridică frumoase construcții de piatră. Satele valache devin orașe bogate, antrepozite de mărfuri cu zeci de mii de locuitori.

Moscopolis, spune un document găsit în arhiva statului la Budapesta, așezat la hotarele Albaniei în Macedonia, orașul cel mai considerabil nu numai în toată Grecia dar chiar din aproape întregul imperiu turc, este celebru prin numărul caselor, care se ridică ușor la 12.000 prin libertățile, scutițiile și privilegiile extraordinare cu care a fost dăruit de către împărații turci; cetățenii săi aparțin cu toții aceleiași națiuni și sunt toți de acelaș religione creștină de rit greco-oriental; au toți acelaș limbă pe care o numesc ei însși romana, pentru că este formată, în cea mare parte, de cuvinte

latine, și ei însși își zic și se chiamă între ei „mani”.

Acest oraș a fost distrus dimpreună cu multe tele în cursul mișcărilor revoluționare creștine în șitul secolului al 18-lea și începutul celui de al 19-lea. Dar Aromânii care-l locuiseră răspândindu-se în rite centre au continuat să reprezinte spiritul de la prindere al rasei și au reușit să-și creeze frumoase veri; alții au ajuns a ocupa situații înalte în Asia și în statele balcanice ce începeau să se formeze atunci.

În urma acestei catastrofe și nouilor împrejurări care au îngăduit și celorlalte popoare balcanice de lua o parte mai însemnată la viața economică, preponderanța exclusivă ce au avut-o Aromânii este în puț știrbită. Totuși ei se mențin încă pe primul plan, comparație cu celelalte rase, fiind elementul comar prin excelență în Turcia. Orașele lor clădite de preferință în locuri mai înalte prin aspectul lor luminos, vesel, estetic, prin construcția modernă a locuințelor confortabile, și prin interiorurile lor occidentale prind și astăzi pe călătorii plictisiți de monotonia zărilor sărăcăcioase și murdare ale celorlalte popoare din Turcia. Căci dacă în decursul timpului averile valache au fost în multe rânduri risipite, orașele lor distruse un lucru le-a rămas și le va rămâne cât timp va exista aceasta rasă oțelită, spiritul de inițiativă, inteligență înăscută, energia neobosită, în sfârșit toate acele calități care dau unui element țaria de a face la loc pe voință încăpătinată ceea ce jocul orb al destinului și distrus într'un singur minut. „Ils sont adroits ils sont souples, ils sont sobres. Ils aiment la gloire, c'est la gent valaque qui paie les ecoles hellénique de Macdoine” zice d'Berard.

Dar valoarea unui popor nu stă numai în facultatea de a acumula bogății ci mai ales în măsura în care poate contribui la opere de creațiune a culturii umane și în măsura în care înțelege să transpuie mijloacele de care dispune în puteri de cultură, de civilizație și de progres. Iar aceasta depinde de însușirile sale de rasă și de concepția ce și-o face despre rolul vieții pe pământ. Asupra acestor două lucruri ne vom opri de puțin. În ce privește însușirile kutzovlachului în direcții decât cele comerciale este destul să dăm cuvântul unui scriitor considerat ca autoritate în chestiunile în care i-a văzut la lucru. Iată ce spune Kanitz în opera sa Serbien:

„Tântarul a fost socotit că s'ar deda micului comerț marea sa dispoziție pentru operele de artă, aptitudinea sa extraordinară nu a fost remarcată. Cu excepția Constantinopolului, a Athenei și a Belgradului, orașele în care de altfel au aproape monopolul construcțiilor Tântarii sunt singurii arhitecți ai Turciei și Greciei cu toate că-i confundă uneori pe nedrept cu meșterii Sârbo-Bulgari din Albania și Thracia. Tântarștie să execute cu multă ușurință datorită inteligenței sale naturale lucrurile cele mai grele. Punțile cele mai multe arcuri, cupolele și bolțile. De multe ori Tântarul este în acelaș timp arhitect, meșter, lăcătuș, tâmplar și dulgher. Afară de piesele turnate și făurite care le aduce din Austria, el face singur tot”.

Să vedem acum cum au înțeles ei să uzeze de bogățiile lor stare materială:

L'esprit d'entreprises, l'attachement aux idées morales, cet enthousiasme qu'on rencontre chez les peuples d'essence supérieure caractérisent les koutzovalaques. L'hellénisme moderne compte parmi eux quelques uns des auteurs principaux de son indépendance et plusieurs de ceux qui, dans le monde hellénique, se sont distingués par les lettres, les sciences, la politique, l'activité économique ou se sont illustrés par leur fervent attachement à l'idée grecque sont sortis de ces populations.

Pasionați pentru instrucție, însuflețiți de o sete neispusă de a se cultiva, de a se perfecționa necontentându-se kutzovlachii provoacă admirația tuturor acelorora care ajung în contact cu dânsii prin generalizarea neașteptată a cunoștințelor în masa acestui popor la care alfabetismul aproape nu există:

„Vlachii cari au călătorit, și din aceasta categorie face parte cel mai mare număr dintre dânsii, zice Pouqueville, vorbesc mai multe limbi și au biblioteci foarte bine prevăzute cu cărți franceze și italiene. Ei posed edii de clasici francezi și străini. Se găsesc la ei lucrări literare pe care ar fi greu să le porți cu tine în călătorie.”

În acelaș sens se exprima cu câțiva ani înaintea lui Pouqueville, scriitorul grec Neofit Ducas, într'un discurs asupra stării școlilor: „Vlachii, zicea el, după ce vedem, sunt pretutindeni mai dispuși spre învior, pe-

1) Kanitz: Serbien — Leipzig — 1868.

tutindeni sunt superiori și față cu numărul lor numără mai puțini analfabeți. Ei singuri au stabilit altădată o tipografie într'un oraș grec (pe vremea aceea toate orașele creștine erau declarate grecești N. Tr.) lucru de care grecii aici s'audă nu vor ei se mândrească numai cu numele lor de elen insultând în neamul lor pe aromâni care au dovedit a poseda școlile cele mai elenice capabile a primi chiar și pe grecii fanarioți și pedanți pentru a învăța în ele cultura și virtuțile strămoșești.

În toate orașele lor, în toate comunele, ori unde s'a așezat o colonie de români kutzovlachi a trebuit să ridice și școală și biserică admirabil organizate. Kutzovlachilor se datorește biserica gr. orientală din Budapesta, din Viena, din Venetia și din atâtea alte centre. Timp de mai multe secole orașele lor au constituit focarele cele mai însemnate de cultură ale creștinătății de sub Turci. În Moscopolia este unica tipografie creștină din Turcia afară de cele din București și Iași. Din rândurile lor au ieșit cei mai de seamă reprezentanți ai culturii elene din sec. XVIII și al XIX-lea. Mece-nații lor au editat cărțile, au sprijinit ziarele, au ridicat instituțiile culturale și filantropice din care a ieșit renașterea helenismului. „Les valaques ont été les plus grands bienfaiteurs dela race greque; ils ont legue les plus beaux cadeaux, bâti pour le publicque Athenien le plus beaux edifices, établi dans Athènes le plus belles fondations charitables ou educatrice du monde grec. Les grands Hellènes de l'étranger, banquiers de Vienne, marchands d'Odessa, courtiers d'Alexandrie ou de Marseille sont eu majorité Valaques de race et souvent de lanque”.

În permanent contact cu Apusul ei au fost purtătorii și reprezentanții de căpetenie ai ideilor de emancipare a popoarelor. Orașele lor s'au constituit focarele de renaștere și de libertate politică. În Pantheonul Greciei moderne, după cum o recunoaște însuși dl Kasasis, cele mai glorioase urme ale eroilor căzuți pentru libertate sunt ale acestor Kutzovlachi.

Astfel sunt kutzovlachii.

Vedem dar că nu e vorba de o populație inertă, incapabilă a se ridica peste preocupările vieții materiale de toate zilele, gata a primi soarta ce i se face ei de poporul cel mai activ, cel mai energetic, cel mai apt pentru activitățile superioare ale vieții omenești.

Între spiritul greoiu și rutinar al rasei slave și între ușurința ridicolă a rasei grecești singur acest element latin înfruneste calitățile de avânt și de realism care se cer pentru a pricepe și a promova interesele culturii și ale civilizației moderne.

A-l lăsa să dispară între rasele inferioare ce-l înconjoară, parcelându-l între statele balcanice însemnează a renunța la un element de echilibru necesar și a sfârși un factor de cultură de primul rang.

Un semn al vremurilor.

Resistența orașului Fiume.

Arad, 14 Iunie.

Nizuințele perfide ale guvernelor maghiare de a furișa limba unguerească tot mai mult în afacerile administrative ale orașului Fiume au dat de o reacțiune puternică din partea reprezentanței acestui oraș.

Astfel ședința de ieri a „rappresentanzei” a avut o decurgere foarte furtunoasă, cum doar nu se mai pomeneste în analele orașului Fiume.

Italienii presimțind primejdia ce-i amenință s'au ridicat cu toată demnitatea lor de oameni conștii de drepturile, ce le au, și au protestat cu trup cu suflet în contra ingerinței guvernului, care vrea să le impună în administrație paralel cu limba italiană și pe cea maghiară.

Până la ce grad a ajuns procedarea energetică a Italianilor din Fiume ne poate servi ca dovadă și faptul, că *d. Dr. Francisco Vio a abzis de mandatul de primar al orașului.*

Abzicerea și-o motivează prin faptul, că guvernul ordonând expulzarea de pe teritoriul orașului Fiume a inflăcăratului naționalist italian *Dr. Baccic Icilio*, fost ajutor de primar, șeful poliției Desemcin a *executat acest ordin în absența primarului*, la ceea ce el ca primar nu și-ar fi dat de loc învoirea. Cere deci *suspendarea samavolnicului șef de poliție*, care s'a arătat dispus să execute ordinul *nejust* al guvernului, precum și cercetarea disciplinară în contra lui.

O altă cauză a abzicerii primarului a fost și faptul, că era amenințat să-și piardă popularitatea, deoarece nu a fost destul de energetic pentru ca să sece din rădăcină tendințele de furișare a limbii unguerești în afacerile orașului. „Rappresentanza” după o ședință furtunoasă — în care s'a luat poziție corăspunzătoare față de ingerințele nechemate ale guvernului — a primit demisia, iar guvernului i-a votat *cu unanimitate* neîncredere.

A mai hotărât apoi „rappresentanza” *pornirea cercetării disciplinare* în contra șefului de poliție d. Desemcin.

Partidele politice din Fiume prevăzând zile grele pentru autonomia orașului lor, mai ales cu venirea la putere alui Tisza, au hotărât să fuzioneze într'un singur și puternic partid și astfel cu puteri unite să poată ținea piept ori cărei năzuințe de-a guvernului, care ar tinde la încălcarea drepturilor lor autonome.

După cum anunță o telegramă sosită în astă seară, guvernorul Wickenburg a anulat votul de neîncredere dat ieri guvernului Tisza de consiliul comunal din Fiume. Hotărîrea asta a guvernorulului a stârnit o viie revoltă în întreg orașul.

Rolul României față de conflictul balcanic.

Arad, 14 Iunie n.

Presa străină discută zilnic atitudinea României față de conflictul balcanic. În Viena a făcut mare impresie nota guvernului român în care acesta a declarat categoric guvernelor marilor puteri, deci și celui din Viena, că dacă isbucnește un nou conflict în Balcani România nu va sta cu brațele încrucișate și va interveni pentru ca să apere interesele țării și să împiedece distrugerea echilibrului de forțe din peninsula balcanică. Cercurile politice au rămas surprinse de atitudinea pe care a luat-o România mai ales că *vești din sursă serioasă afirmă că M. Sa regele Carol s'a declarat pentru o atitudine ce nu convine intereselor Austro-Ungariei.*

„România — spun ziarele din România — nu va lăsa să se înăbușe Serbia. Și faptul acesta supără cu atât mai mult cercurile austro-

ungare, că el indică o foarte importantă atitudine în viitor. Austro-Ungaria speră că va reuși să sdrobească Serbia cu concursul Bulgariei. Planul acesta cade față de atitudinea României a cărei intervenție este hotărîtoare pentru victoria armelor”.

Bulgaria spera în ultimul moment că va putea conta pe un sprijin din partea Turciei. Asasinarea marelui vizir denotă însă că situația internă din Turcia nu permite să se bizuiască cineva pe concursul ei. Un nou regim poate să se stabilească dintr'un moment în altul și cu el o altă politică.

Din sursă diplomatică vieneză primim știrea că în cercurile vieneze se critică foarte mult oamenii politici din Ungaria pentru politica dușmănoasă ce duc împotriva naționalităților și asupra Ungurilor se aruncă vina că tocmai în aceste momente Austria nu poate să aibă concursul atât de prețios al României în contra Serbiei.

Evident România nu poate să-și abandoneze interesele sale pentru ca să facă politica unui stat care și acuma duce cea mai înversunată luptă pentru desnaționalizarea Românilor.

„Atitudinea României — afirmă ziarul „Inainte” — o impun interesele superioare ce avem peste hotare și din moment ce lealitatea și sinceritatea amicilor noștri nu ne mai este asigurată, suntem datori să nu mai sacrificăm nimic din forțele noastre în folosul altora, pentru ca să le putem întrebuința toate și cu cea din urmă energie pentru apărarea intereselor noastre”.

„Avem într'adevăr interese însemnate — termină numitul ziar — cari ne-au fost nesocotite sub cuvânt că noi nu ne-am amestecat în războiu. De data aceasta acest argument nu ni se va mai putea opune, și vom impune noi respectarea drepturilor României”.

România nu va rămâne indiferentă.

Viena. — Corespondentul din Berlin al ziarului „Neue Freie Presse” află din sursă demnă de crezare că guvernul României a anunțat de fapt puterile că în cazul unui războiu România nu poate rămâne indiferentă. Această declarație a guvernului român e de mare importanță, deoarece lipsind aceasta probabil războiul bulgaro-sârb s'ar fi declarat.

Asupra atitudinii Turciei nu se poate spune nimic hotărît, deoarece aceasta nu a putut lua hotărîri definitive. Totuși trebuie știut seamă de faptul că în cazul unui nou războiu Turcia nu poate rămâne neutră.

Viena. — Ziarul „Neue Freie Presse” află din București:

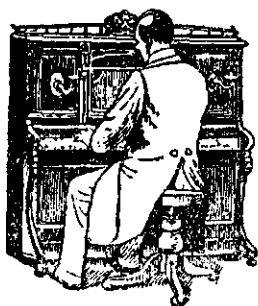
Știrile alarmante primite din Balcani au pus din nou pe tapet chestiunea atitudinii României în cazul unui războiu între Bulgaria și Serbia. După cât se știe guvernul român, în nota către puteri, a declarat că în cazul acesta nu poate rămâne indiferent. Principalul e de partea cui va sta România.

În cercurile politice de aici s'a pornit o mare agitație pentru trecerea de partea Serbiei și sdrobirea Bulgarilor. Trebuie constatat că această agitație a câștigat foarte mult teren. Se asigură că România are mâinile cu totul libere și fără considerație pentru cineva, va proceda numai cum îi dictează interesele.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHĂ CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA JOSEFIN
strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE

PIANE, PIANINE ȘI HARMONI.

: CALITATEA CEA MAI BUNĂ. :

Prețuri ieftine.

Preturi ieftine.

Un nou curent politic în România.

Milano. — Ziarul „Seccolo” află din București că în România se semnaleză un nou curent politic. Presa din Viena și Berlin au afirmat că în cazul unui conflict România va fi alături de Bulgaria. **Guvernul român însă a declarat formal că aceste afirmații sunt neîntemeiate, și lasă să se întrevadă că nu se va mai lua după interesele Austro-Ungariei și va porni mai curînd cu Serbia contra Bulgariei.**

Paris. — România fiind gata a lua poziție în favoarea Serbiei și contra Bulgariei, presa franceză anunță încântată aceasta și spune că Rusia și Franța încurajează pretențiile Serbiei. **Austro-Ungaria însă, ale cărei simpatii sunt de partea Bulgariei, se vede părăsită de România.**

Declarațiile regelui Carol făcute ambasadorului austro-ungar din București.

București. — Ziarul „Minerva” publică știrea că într-o recentă audiență la M. Sa regele Carol prințul Fürstenberg, ambasadorul austro-ungar din București a cerut M. Sale regelui României să stăruiască pe lângă guvernul român că în cazul unui război între Bulgaria și Serbia, România să dea sprijin Bulgariei, iar în schimb Bulgaria e gata să facă României concesii în Dobrogea.

La aceasta M. Sa regele Carol — afirmă numitul ziar — ar fi dat următorul răspuns:

— *Regret foarte mult că nu vă pot da un răspuns favorabil. În cazul acesta interesele Austro-Ungariei nu congruiază cu interesele României iar țara mea niciodată nu ar putea tolera ca Serbia și Grecia să fie înăbușite în favorul Bulgariei.*

Atât ambasada austro-ungară cât și guvernul român desmîțesc această știre a ziarului „Minerva”.

Lupta în cameră.

D. deputat Șt. C. Pop împotriva proiectului episcopiei de Hajdudorogh.

Luni se va debata proiectul despre cvincvenaliile preoțești.

— Situația politică. —

Arad, 14 Iunie.

În ședința de azi a camerei ungare s'au pus în discuție, între altele, două proiecte de legi de o evidentă tendință de maghiarizare. Unul pentru veșnicirea episcopiei celei atât de urgisite a Hajdudorogh-ului, cellalt pentru răsplătirea îngrijitoarelor grădinilor de copii (óvönök). Dl deputat **Dr. Ștefan C. Pop** a combătut amândouă aceste proiecte temeinic și cu toată energia necesară. În special împotriva episcopiei de Hajdudorogh a rostit iarăș un discurs de o oră și jumătate, îmbrățișând toate laturile odiosului proiect de lege și ilustrând cu o clasică serie de cazuri de violență administrativă și justițiară halul anarhic ce s'a creiat în toate pașnicele parohii asupra cărora a căzut sgripcioroaica.

La proiectul despre lefurile îngrijitoarelor grădinilor de copii, proiect conceput încă de contele Apponyi, a arătat că e merit țintelor de maghiarizare cu forța, că ascunde un atentat împotriva legilor naturii, cari cer educarea copiilor în spiritul limbii lor materne.

În numărul nostru cel mai apropiat vom publica pe larg discursurile dlui Pop.

În ședința de Luni se va debata proiectul despre așa numitele cvincvenalii preoțești (adausuri de leafă din cinci în cinci ani). În contra acestui proiect clubul nostru parlamentar a desemnat de orator iarăș pe dl deputat **Dr. Ștefan C. Pop.**

Probabilitatea pe care am dat-o noi în numărul de ieri al ziarului nostru, cu privire la fuzionarea partidelor opoziționiste, azi a devenit fapt împlinit. După ce a ținut fiecare partid separat câte-o conferință, s'au întrunit toate partidele în localurile partidului justhîst și acolo au declarat fuziunea. Astfel ruptura cea mare care s'a făcut la 1909 în partidul kossuthist în urma divergențelor de principii cu privire la Banca autonomă cerută de Justh, s'a șters. Pentru câțiva timp au încetat certele pe teme mai mărunte, unindu-se toți împotriva lui Tisza.

Pentru ca să încunjure certurile pentru șefie, ambii șefi, atât Franț Kossuth cât și Justh au declarat, că nici unul n'are nici o pretenție la șefie voind să lupte fiecare în partid ca simplu gregar. Astfel șefia a fost oferită contelui Mihail Károlyi, care a și primit-o. — Acum deci vor putea să lupte uniți în contra lui Tisza.

Programul de luptă al lor se bazează — ne-o spun ei — pe vechiul program al 48-iștilor accentuând mai ales independența economică, dar baza comună a uniunii lor e sufragiul universal. În numele acestor principii declară ei, că duc lupta pe moarte pe viață în contra lui Tisza. Viitorul apropiat ne va arăta, dacă ei se vor conforma acestor principii și mai ales celui din urmă, realizarea căruia ar contribui la eliminarea multor rele din interiorul țării.

Pe noi însă, ne lasă absolut reci acest angajament de-a întrona în țară votul universal, pentru care luptăm noi, deoarece am văzut perândându-se multe coaliții cu unele principii frumoase, dar a căror realizare a rămas totuș — baltă.

Ședința camerei.

Abia 40 de deputați au fost de față la deschiderea ședinței de azi a camerei. Galeriile încă erau aproape goale.

S'au primit în a treia cetire proiectele adoptate ieri.

Raportorul **Siegesku József**, acest nevoiaș cirac al guvernului a avut obrazu să motiveze — apoi — o lege cum este aceea asupra salariilor îmbunătățite ale îngrijitoarelor grădinilor de copii.

În numele deputaților guvernamentali sași **Wilhelm Melczer** declară că nu primește proiectul.

Urmează la cuvânt deputatul român d. **Dr. Ștefan C. Pop**, care arată într-o cuvântare mai lungă că proiectul este continuarea seriei de legi concepute de contele Apponyi.

(Cuvântarea dlui Pop vom publica-o în numărul nostru cel mai apropiat. N. R.)

Ministrul de instrucție **Bela Jankovich** răs-

punde tuturor oratorilor militând pentru necesitatea limbii ungurești, chiar în grădinile de copii.

În aceeaș ședință s'a debătut și **proiectul de lege despre episcopia gr. cat. ungurească de Hajdudorogh.**

D. deputat **Dr. Ștefan C. Pop** a vorbit și în acest proiect de lege, opunându-i toate argumentele legitime.

(Despre partea aceasta a ședinței vom publica în numărul nostru informații tot în numărul nostru cel mai apropiat. N. R.)

Pentru ședința de Luni s'a fixat în ordine de zi, într'altel, și dezbaterile proiectului despre **cvincvenaliile preoțești.**

Croații împotriva lui Tisza.

Mai toate ziarele croate, nu numai cele din Croația, ci și cele din Bosnia, Dalmația și Austria îl atacă foarte violent pe contele Tisza, nu sunt mulțumite nici decum cu situația. Astfel „Hrvatska” făcând o paralelă între situația din Croația și cea din Ungaria scrie următoarele:

„Se vorbește că contele Khuen-Héderváry va lua portofoliul afacerilor croate; se poate că știrea aceasta nu e adevărată, dar atâta e sigur, că contele Khuen-Héderváry are un rol mare în resolvirea crizei croate. Prevedem, că politica croată stă în fața unor vremi grele. Contele Tisza va continua în Croația politica înaintașilor săi: **va face politică ungurească în Croația.** Poporul croat nu se va da îndărăt în luptă, ci va stăruia cu aceeaș energie ca până acum, apărându-și drepturile, pentru că el știe bine că interesele croaților sunt identice cu interesele monarhiei.”

Mare veselie în Arad.

Trăiască „ideia”! — În fine situația e salvată. Două partide puternice stau față în față ascuțindu-și armele și pregătindu-se pentru lupta din 28 Iunie nou, ce se va da în jurul alegerii dela Arad. Partidele opoziționiste unite acum într'un singur partid și-au găsit un candidat demn în persoana bogătașului conte Széchenyi Aladai care va lupta contra lui Tisza pentru cinstea de a fi el mandatarul Aradului la cloceirea și apăsarea „scoaterii” „ideii”.

Ambii candidați își pregătesc armele eventual își îngroașă pungile pentru ca să fie cât mai siguri de reușită. Aici însă se pare, că Tisza va rămânea mai pe jos — afară numai dacă nu s'ar vor mai găsi ceva convenții de sare ori alte tranșări de ordin intim — deoarece — după cum știe candidatul opoziției are multe — „sanses”. Căutând pe terenul „politiceii militante” vom vedea, că el a fost „eroul”, care a refuzat să-i dea mâna contelui Tisza, când l-a întâlnit pe acesta în Cazinoul național din Pesta, fapt pentru care candidatul de azi al opoziției a trebuit să sufere „martirajul” unui duel. Atât. — Alt „merit” politic ori unde am căuta nu cred să mai aflăm pe seama acestui obscur politician. Totuș ne putem mângăia știind că are alte „merite” și de altă natură: dispune din belsug de „mijloacele” obicinuite la alegerile din Ungaria: argintul. Nu ne îndoim că punga binecăptușită a contelui Széchenyi va umfla speranțele de isbândă ale burghezimei noastre kossuthiste.

Vânătoarea după voturi a început. Metalul va suna tot mai strident. Bancnotele premierului dela Geszt vor curge gârlă, înăbușite de belsugul vărsat din grația nababului opoziționist.

Steagurile luptătoare se vor înălța privindu-se amenințător și-și vor scâlca flamurele din belsug în râurile de șampanie, ce vor curge în ve-

Fabrică de granit, syenit industrie de marmoră ciselare de piatră a lui

IOSIEF NAGY
Brașov, str. Fântânei nr. 50.

Filiale:
în Székelyudvarhely și în Sighișoara.

Primește și execută orice fel de lucrări la clădiri monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Lăsa rează marmuratură pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Lăsa rează pe lângă garanția și obiecte singulare, cu prețuri convenabile. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderi în mare număr, lăsa rează colegilor de branșe și obiecte singulare în preț de fabrică. N. R.

**Declarația alegerilor dela Arad, la cari vor candida
candidații cu punga binecăptușită.**

**Ei, n'au oare cuvânt burghezii noștri ma-
gari să fie fericiți!**

Consiliul comunal al Budapestei împotriva guvernului.

Ieri consiliul comunal al Budapestei a ținut o ședință, la a cărei ordine de zi era o propunere a avocatului Vázsonyi, ca guvernului să se voteze neîncredere.

În cursul desbaterii acestei propuneri a făcut însă o altă propunere primarul capitalei Bárczy, și anume ca consiliul comunal să declare, că el nu va sprijini un astfel de guvern care se pune în contradicție cu dezvoltarea democratică a statului, cu libertățile publice, și nu respectă interesele orașelor ungurești și administrația autonomă a capitalei.

Primarul Bárczy a amenințat, că în caz dacă guvernul va nesocoti principiile din propunerea lui va renunța la postul său de primar. Consiliul comunal a primit unanim propunerea lui Bárczy.

Situația externă se complică

**Conflictul sârbo-bulgar. — Procedura Rusiei în
chestiunea Armenilor.**

Arad, 14 Iunie.

Telegraful ne aduce știrea că Rusia face intervenții stăruitoare ca să împiedece războiul între aliați și că țarul rusesc — după cum am spus ieri — personal a scris celor doi regi oferind arbitrajul său.

**Știrile acestea trebuie să le primim cu re-
serva cuvenită.**

În Bulgaria Rusia este considerată ca protejtoarea Serbiei. De altfel nu este un secret pentru nimenei că Rusia ajută neîncetat cu arme și munițiuni Serbia, cum numai este pentru nimenei un secret că Bulgaria este în legături de încredere cu Austro-Ungaria.

Un alt fapt pozitiv este acela că nici Serbia nu vrea să se retragă din Macedonia, nici Bulgaria nu înțelege să admită revizuirea tratatului de alianță.

În Serbia, cum am prevăzut, partidul militar a luat o atitudine foarte energică pentru proclamarea războiului. Colonelul Pavlovici, șeful lăzii militare, a fost în consiliul de miniștri ținut sub președinția regelui Petru și acolo — după cum am spus — a condamnat politica domoală a guvernului și a cerut să se declare război Bulgariei.

Sârbii sunt convinși că armata lor poate să înfrângă Bulgaria izolată.

Când partidul militar a ajuns până aci, când șeful lui amenință în consiliu de miniștri, putem pricepe ce însemnează stăruințele Rusiei pentru menținerea păcii și care poate să fie atitudinea guvernului sârb și a regelui Petru.

Soarta regelui Alexandru este încă în memoria fiecăruia.

Liga militară și-a impus totdeauna voința în Serbia. Prin urmare tranșă și concesii serioase nu-i va face cu nici un preț Serbia Bulgariei și deci războiul, în cazul acesta, este inevitabil.

În cazul izbucnirii acestui război sunt temeri serioase că el va provoca de astădată complicații foarte serioase. Acuma se pun în joc

o sumă de interese ce ating politica unor mari puteri și foarte greu se admite că acestea vor putea să rămână simple spectatoare.

Speranțele ce ar putea produce o intervenție sinceră și energică a tuturor puterilor pentru menținerea păcii, au scăzut foarte mult.

*

Cel mai însemnat și mai grav simptom în situația externă ni se pare a fi procedarea Rusiei în chestiunea Armenilor din Asia-mică. Cu relațiile cari există azi între guvernul din Petersburg și Armeni, cu hotărârea patriarhului ecumenic de a trimite un emisar la Petersburg, Rușii introduc punerea problemei armenesti și începutul disolvării Turciei-asiatice.

Nu este însă nici un secret că Germania a declarat categoric că va considera orice încercare de a atinge integritatea teritorială a Turciei-asiatice, ca un casus belli.

Dacă totuși Rusia sgândărește chestiunea armenescă în momentul în care în Balcani o conflagrație războinică poate izbucni dintr'un moment în altul, — acesta nu este un semn bun și, oricâte argumente ar fi în favoarea păcii, pesimismul cel mai acut, apare îndreptățit.

Pretențiunile Bulgariei.

Sofia. — În răspunsul său către țarul Rusiei guvernul bulgar și-a exprimat dorința cea mai ferbinte de a se aplană pe cale pașnică chestiunile în litigiu. **Bulgaria imediat își va demobiliza armata în cazul când Sârbii ar evacua localitățile Prilep, Monastir, Veles și Ochrida.**

Pasici va demisiona.

Belgrad. — Ziarele sârbești anunță: Considerând că Rusia a primit arbitrajul în conflictul dintre Bulgaria și Serbia, **primul-ministru Pasici va demisiona**, pentru că în felul acesta să creieze o nouă situație pe seama scupștinei.

Ziarul lui Danef contra Rusiei.

Sofia. — E foarte caracteristic prim articolul apărut în numărul de azi al ziarului „Bulgaria”, organul filorus al Drului Danef, în care **Rusia este atacată iar Serbia e acuzată de călcarea cuvântului.** Se afirmă că autorul articolului ar fi însuși Danef, actualul prim-ministru și e credința generală că deși conflictul a pierdut din gravitate, aplanarea acestuia va întârzia încă multă vreme. Articolul termină spunând că păcătuiesc acei ce sub lozinca **solidarității slave** împiedecă războiul contra Serbiei, deoarece **numai armele vor putea decide discuția.**

Răspunsul regelui Serbiei către țarul Rusiei.

Semlin. — Telegrama țarului a produs o profundă impresie asupra cercurilor conducătoare sârbești. Se știe că ieri seară **regele Petru a răspuns telegramei țarului Rusiei.** Regele pune anumite condițiuni, și anume, în primul rând condițiunea că **Serbia nu cedează șesul Vardarului.**

Turcia amenințată cu răscoală.

Paris. — Într'o convorbire pe care un colaborator al ziarului „Echo de Paris” a avut-o cu Reșid-pașa, fostul prim-camerar al sultanului, acesta a făcut ziaristului declarații foarte pesimiste despre soarta Turciei.

— Domnia turcilor-tineri — a spus Reșid-pașa — nu mai poate dura multă vreme. **Tara întreagă e în ferbere** iar actualul mare-vizir nu e potrivit pentru ca să poată salva domnia turcilor-tineri. Populația e nemulțumită cu politica internă și externă. **Asasinarea lui Mahmud Șeket e numai preludiul marilor evenimente ce**

vor urma să se întâmple și cari vor detrona domnia turcilor-tineri. În întreaga țara amenință răscoala.

Essad-pașa a refuzat propunerea monarhiei.

Durazzo. — Ieri seară consuli austro-ungar și italian de aci au făcut o vizită lui Essad-pașa în Tirana. Consuli au oferit pașalei să se pună pe el și trupele sale **sub scutul Austro-Ungariei și a Italiei.** **Essad-pașa a refuzat această propunere** și a declarat că nu se gândește de loc la așa ceva, iar dacă totuși s'ar gândi la aceasta, apoi el, Essad, ar cere scutul tuturor puterilor.

OBŢONICA ŞCOLARĂ

Din calvarul învățătorilor români. Nu de mult am publicat cazurile mai recente din comitatul Arad de șicanări și prigoniri ce au de suferit învățătorii români din partea inspectoratelor regești, cari se întrec în a servi cât mai fidel sistemul de desnaționalizare a popoarelor nemaghiare. Acum ne sosesc știri despre alte cazuri din comitatul Timișului. Comisia administrativă a acestui comitat a hotărât în ședința ei ținută în zilele trecute să ceară dela ministrul de culte și instrucție pornirea cercetării disciplinare împotriva învățătorilor Gheorghe Cioca dela școala confesională gr.-orientală din Seceani și Iuliu Vulpe dela școala confesională greco-orientală românească din Murani. Ambii învățători sunt acuzați de inspectoratul din Timișoara că nu instruiază în mod satisfăcător pe elevii de școală în limba maghiară. Ba au neglijat instruirea acestei limbi într'atâta încât, descinzând inspectorul în sat, elevii din școală n'au știut să răspundă ungurește la întrebările puse de inspector, firește în limba maghiară. Ce e mai mult copiii de școală nu știu nici să deie binețe ungurește. Învățătorul „valah” din Seceani a mers chiar până acolo în cutezanța lui, că a eliminat cu totul din programul său instruirea limbei maghiare.

Raportul inspectorului din Timișoara ne mai prezintă însă un caz caracteristic în felul său: închiderea școlii confesionale greco-orientale românești din Racovița. Edificiul acestei școli — spune raportul inspectoratului — a servit înainte cu 25 de ani de cârmă, iar azi servește învățământului. Edificiul e azi într'o stare foarte dărăpănată și nu mai corespunde chemării, încât subprefectul comitatului a ordonat închiderea școlii. Protopresbiterul din Buziaș d. Ioan Pepa a dat însă apel și l-a rugat pe subprefect să permită ca școala să fie deschisă până când se vor termina examenele. Subprefectul a satisfăcut acestei cereri, fiind vorba numai de 4—5 zile. După examene a ordonat însă închiderea definitivă a școlii. Împotriva acestei închideri s'a dat din nou apel, în care se constată că defectele edificiului școlar găsite de reprezentantul inspectoratului se pot repara fără ca școala să fie închisă. Comisia administrativă dând ascultare raportului inspectoratului a respins apelul și astfel școala din Racovița rămâne închisă definitiv.

INȘTINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința
on. dame că în

Be 1152

atelierul meu de blănărie p. domni și femei

din strada Deák Ferencz nr. 32.

primesc spre executare totfelul de **comande de blănării, transformări, repa-
rări și păstrări pentru vară** împotriva moliiilor, — focului și a furtului, cu
prețuri foarte ieftine, cu garanță. Mare și bogat asortiment permanent de
totfelul de **articlii gata de blănărie**; actualmente în decursul verii cu pre-
țuri scăzute de 25%. — Rog binevoitorul sprijin al on. public, cu distinsă stimă

Beregszászy Lajos, măsetru-blănar Arad, str. Deák Ferencz 32.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 Iunie n. 1913.

Mersul vremii.

Buletinul institutului meteorologic anunță nopți răcoroase, vreme mai mult uscată iar mai târziu călduri.

Prognostic telegrafic: vreme uscată, mai târziu călduri.

Temperatura la amiazi a fost de 16.8° C.

Luni fiind sărbătoare — a doua zi de Rusali — numărul viitor al ziarului nostru va apare **Martii** noaptea.

Zidirea gimnaziului din Brad. In zilele din 8, 9 și 10 Iunie a fost în Brad părintele Nicolae Ivan ca comisar al Consistorului gr.-or. român din Sibiu și s'a consultat cu comitetul gimnaziului în chestiunea zidirii noului edificiu gimnazial. S'au luat concluze unanime și cu mare însușire pentru accelerarea lucrărilor zidirii prin publicarea licitațiunei minuende. Așteptăm cu mare bucurie deschiderea cât mai curând a gimnaziului român cu 8 clase în Brad. Inaugurarea lui va fi o de mult așteptată sărbătoare națională.

Din ravagile propagandei pentru Hajdudorogh. „Unirei” din Blaj i se anunță din comuna Sânpaul din comitatul Târnavei-mici, o știre ciudată. Comuna are 984 de locuitori, dintre cari 185 sunt Români gr. cat. cari biserică n'au, iar serviciul divin și-l îndeplinesc în casă închiriată dela un proprietar de pământ din localitate. Sub impresia Hajdudoroghului, proprietarul acesta a pierdut echilibrul înțelegerei situații, și-a socotit de binevenit timpul, ca să cucerească pe cei câțiva Români pe seama episcopiei ungurești. Le-a interzis așadar folosința localului pe mai departe, dacă nu se vor declara că vreau să treacă la Hajdudorogh și să părăsească arhidieceza Blajului, de care se țin. Preotul și oamenii au protestat împotriva acestei încercări, aducând cazul la cunoștința superiorității și hotărând clădirea unei biserici proprii. Apoi au renunțat la casa închiriată a dlui proprietar.

In cauza credicioșilor noștri din Sânpaul „Unirea” cere o minuțioasă cercetare. Ca să se convingă Sf. Scaun, că revizuirea bulei Cristifideles, intenționată azi de toți factorii competenți, este o necesitate reclamată de interese superioare bisericesti, și e o chestie de existență pentru biserică noastră!

Anexarea Silistrei. Cetim într'un ziar guvernamental din București:

„Imediat după anexarea formală a Silistrei, guvernul va depune în parlament un proiect de lege pentru crearea unei noi Curți de Apel, cu o singură secție, pentru noul județ al Silistrei, județele Tulcea, Constanța și Ialomița. In Octombrie vor avea loc alegerile în parlament ale noului județ a cărui capitală va fi Silistra. Se vor alege 4 deputați și 3 senatori. Reprezentanții noului județ vor lua loc în parlament în sesiunea ordinară care se va deschide la 15 Noemvrie viitor.”

Un apel al foii „Glasul Basarabiei”. „Cine doarește să sprijine „Glasul Basarabiei”, să binevoiască a ne trimite plata pe un an înainte: 2 ruble și 50 kopeici, sau cel puțin pe o jumătate an: 1 rublă și jumătate.

Paralele, rugăm să fie trimise pe adresa: **Gri-gore D. Constantinescu, la Kișinău, ulița Puskinskaia No. 5.**

Schimbând plata, pentru gazetă, pe un an cu trimisul prin poștă, dela 3 ruble pentru Rusia și 4 peste graniță la 2.50 în Rusia, iar peste graniță 3 ruble, redacția nădăduiește că numărul abonaților la gazeta „Glasul Basarabiei” va fi mare, pentru a ieși măcar în capete.

Paralele din alte țări trebuiesc trimise rusești — hârtii de trei ruble — în plic recomandat și pecetluit cu ceară roșie.

Având dorința ca gazeta „Glasul Basarabiei” să aibă cât mai mulți cetitori, dintre cari să se și înscrie la dânsa, redacția prea plecat roagă pe toți cari cetiți gazeta aceasta, să binevoiați a înștiința și pe ceilalți frați moldoveni cari poate până acum nici n'au aflat că dela Dumineca Floriilor, 7 Aprilie 1913. în orașul Kișinău a ieșit la lumină și se tipărește odată pe săptămână, **singura gazetă moldovenească și nepărtinitoare: „Glasul Basarabiei”.**

Rugăm prea plecat pe toți scriitorii moldoveni să ne trimită, fără plată, măcar parte din scrierile lor, pentru a le tipări în „Glasul Basarabiei” și pentru ca mai târziu, să putem alcătui și deschide în Kișinău, o bibliotecă pentru toți moldovenii din Basarabia și din alte gubernii ale împărăției rusești, cari doresc și vor avea puțința, fără nici o cheltuială să cetească și să se lumineze în limba moldovenească.

Cântecele naționale, doinele moldovenilor, cântările bisericesti și altele, puse pe note, ar fi de mare folos moldovenilor din Basarabia, cari nu știu să cânte moldovenește decât doar: „Știi tu”, „Am un leu”, „Nu-s parale nu-s” și atâta!

Nu vor lipsi din bibliotecă aceasta nici cărțile rusești, dacă se vor găsi binevoitori între ruși și moldoveni să ne dăruiască cât mai multe.

Parale nu avem, de aceea și îndrăznim a cere cărți fără plată. Unuia, mai ușor îi este să ne trimită o carte două fără plată, decât pentru noi ca să plătim la toți.

Dumnezeul atotputernic va plăti fiecăruia după faptele sale; iar dela noi moldovenii din Basarabia, adâncă recunoștință și dragoste frățească veți primi. — **Redacția”.**

Sughituri ungurești. Presa ungurească e alarmată din cauza pagubelor ce le îndură comerțul unguresc de făină. Societatea boemă „Prager Aktienmühle” a scăzut prețurile făinei și astfel întreagă populația Ungariei de nord e alimentată cu produsele de făină ale societății acesteia, iar morarilor unguri le umbă numai — apa pe moară, căci banii curg gârlă în buzunarele harnicilor boemi!

Noul inspector școlar al comitatului Arad. Cu retragerea la pensie a actualului inspector școlar Varjassy Árpád, ministrul de culte a numit de inspector școlar al comitatului Arad pe fostul subinspector de aici și actualul inspector substitut din Dej: Carol Kehrler. E interesant în ce scurt timp și-a făcut noul inspector această carieră. — Inainte cu 6 ani a fost învățător-director în Aletea apoi a ajuns practicant la inspectoratul regesc de aici. După jumătate de an a fost numit subinspector școlar, iar anul trecut a fost numit inspector substitut în Dej, de unde iar a ajuns la Arad ca inspector școlar. — De sigur e o pretabilă personalitate în scopurile schinguirii școalelor confesionale, căci numai așa se explică rapida saltare din grad în grad a noului inspector. Vom vedea.

Meeting de aviație în Viena. Mâne se va începe la Viena, pe câmpia dela Aspern meetingul de aviație. Va lua parte un număr mare de aviatori vestiți francezi, nemți și austriaci. Suma premiilor e de 130.000 cor. Intre aceste e și premiul pentru distanță, Schicht. Distanța hotărâtă e Viena-Budapesta și de aici la Praga. — De

altcum astfel de meetinguri dela Aspern întodeauna le pomenim cu simpatie deoarece aici și-a câștigat iubitul nostru aviator Aurel Vlaicu laurii unei victorii strălucite.

Noul jertfe de aviație. Aviatorul Drew s'a prăbușit Joi în Ohio, America, cu aeroplanul său dela o înălțime considerabilă, murind momentan. — In Londra unul dintre cei mai vesăși și renumiți piloți, Gordon Bell s'a urcat într'un aeroplan cu sublocotenentul Kennedy. Abia însă au atins 100 m. înălțime din cauza pretarei clătănări aeroplanul s'a coborât cu o înălțime de săgeată la pământ zdrobindu-se. Locotenentul Kennedy a murit momentan, iar pilotul Gordon Bell a primit răni foarte grele. — Precum se vede șirul martirilor aviației încă nu s'a sfârșit.

Germania împotriva literaturii scandaloase. In Germania s'a înmulțit enorm numărul revistelor pornografice și cresc neîncetat mormanele de cărți literare lipsite de bunul simț. Contra acestei literaturi se iau măsuri serioase din partea cercurilor conducătoare. Un asemenea comerț de stradă nu mai poate fi îngăduit, căci însemnează o deplorabilă stare sufletească a poporației. De acum străzile și localurile publice vor fi cruțate de creațiunile acestea deșanțate. Totuș, deocamdată, li se rezervă anume kioscuri — până când convingerea oamenilor de bun simț le va face să dispară cu totul din circulație.

Cea mai lungă telegrafie fără fir. Statul belgian va înființa cea mai lungă telegrafie fără fir. Din capitala Bruxela telegrafia fără fir va fi dusă prin Paris—Madrid—Gibraltar—Tanger—Dakar — până la Boma, capitala coloniei belgiene din Congo african. Deci se va parcurge 6500 de klm., cea mai lungă distanță ce a fost meditată până acum pentru legătura prin telegrafie fără fir. In calea acestor sunt enorme greutateți de învins, pentrucă 2500 de klm. îi dă pustia Saharei. Totuș până la Dakar și Tanger se spune că statul belgian aproape a reușit să introducă telegrafia, și nu peste mult lumea va trăi evenimentul mare în istoria civilizației moderne, când capitala Bruxela va sta în legătură directă cu inima fiorosului continent african.

Destăinuirile senzaționale ale unui deputat francez. In camera franceză deputatul naționalist al orașului Nancy, d. Brian maior în retragere, a făcut senzaționale destăinuiri. A spus că alianța generală a muncitorilor din Franța nu crează deja de câteva săptămâni pentru o răscăoală mare în sânul armatei pe ziua de 25 Septembrie. In această zi se împlinesc doi ani de serviciu al clasei din 1911, iar alianța muncitorilor prevede pe feciorii clasei cu îmbrăcăminte civilă. După destăinuirile lui Brian 30.000 de feciori vor desbrăca în 25 Septembrie hainelile soldătești, vor părăsi casarmele și n'o să fie în stare nime să-i oprească dela acest pas, autoritățile civile nu vor avea putere iar recruții nu vor apuca armele în mână. La încheierea discursului deputatul naționalist a sfătuit guvernul ca să disolve alianța generală a muncitorilor.

Noui amănunte despre asasinarea lui Mahmud Șefket-pașa. După cum am anunțat și noi autorităților turcești le-a succes ajutați de indiciile date de oficerul marină Ibrahim-bey să pună mâna pe toți cei amestecați în aceasta conjurație, afară de patru. Și de fapt prevederile noastre, când spunem, că nu numai Mahmud Șefket-pașa singur a fost hotărât drept jertfa, la interogatorul ce s'a luat conjuraților ei au mărturisit, că de fapt a avut de gând să-l omoare și pe Enver-bey, Talaat-bey, deputații Karassu și Nissis etc. Atât de siguri au fost ei de reușita acțiunii, încât au și încunostițat pe reprezentanții țărilor străine asigurându-i, că vor

Să nu vinziseump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Se 228—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marevásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de pret

tot posibilul, ca supușii străini să nu fie Bineînțeleș nici într'un loc nu li-s'a dat o atențiune.

Conjurații au lucrat cu puternice aparate de poliție. De aceea sforțările poliției se încheie acum într'acolo ca descoperind pe conjurați să descopere și locul, de unde și-au căsărit parale. E o părere aproape generală în Constantinopol, că cea mai mare parte de bani au dus'o la dispoziție conjuraților, Dsemal Edin și fostul șeik-ül-islam.

Printre cei prinși sunt vre-o câțiva, despre care se bănuiește, că ar fi luat parte și la conjurație de acum două luni înjghebată de fostul sear al prințului Sabah Eddin.

A fost deținut și Damad Salih-pașa, proprietarul automobilului, în care s'a refugiat asasinii. Automobilul a fost aflat la Teatone. În el s'au găsit — după cum amintă ziarul Vazifa — Dsemal, un cerchez necunoscut, un anu-Abderahman, față de care a făcut cheauf-ul mărturisiri zdrobitoare. Toți aceștia au fost deținuți. Pe lângă aceștia au mai fost deținuți încă trei ofițeri de marină; șeful și directorul ziarului „Alemdar”, precum și ginerele lui Kemal Eddin, despre care încă se bănuiește, că a ajutat cu bani pe conjurați.

După cum vedem, în Constantinopol se va desfășura unul dintre cele mai monstru procese, câte au putut fi în secolele din urmă.

Duioasă și emoționătoare a fost însă înmormântarea lui Mahmud Șefket-pașa. Pompa și pompa, ce s'a desfășurat cu prilejul înmormântării acestui mare stâlp al împărăției profetului Mahomet îți amintea vremurile, când glorioșii sultani de pe vremuri treceau în împărăția lui. Întreg corpul diplomatic din Constantinopol a asistat la tristele funerarii, iar sultanul a reprezentat prin cei doi fii ai săi mai mari și prin mai mulți dignitari ai Sublimei Porți.

O mulțime de salve de tunuri, cari se îngăduie cu rugăciunile cucernice de prin giarii și șeche ale șeicilor, au dat de veste lui Allah, să-l primească cu bunăvoință în cortul său esc pe acest doară ultimul reprezentant al sincer și cinstit de pe continentul ghiaur.

O expediție a Italianilor în Asia. În 23 Iulie expediția Italiani vor pleca în expediție științifică în Asia, sub conducerea savantului Filippi. Expediția se va întreprinde în tinuturile de vest ale Himalaia și în Turchestanul central. Cele necesare călătoriei sunt procurate din Anglia. Părtașii excursiei vor avea o bază în Geneva înainte de plecare. Între călători sunt și trei profesori specialiști: ofițerul de marină Alessio, Giuseppe Petigax și un turist societății Cour-Mayer. Pentru expediție se fac mai întinse pregătiri, însuflețirea e nemărginită la cei 11 călători și în întreaga lume italiană. Guvernul italian sprijinește expediția cu mijloacele ce-i stau la îndemână. Regele Victor Emmanuel a contribuit în scopul expediției cu marea sumă de 10.000 lire, „Accademia Lincei” cu 2000 lire, iar guvernul Indiei cu 5.000 lire.

Câte cazuri de moarte a avut Ungaria în Aprilie. Biroul statistic ungar a înregistrat în luna Aprilie următoarele cazuri de moarte: 10 persoane de tuberculoză, 456 de dureri de cap, 654 de difterie, 647 de tuse (măgăreasă), 963 de scarlatină, 244 de tifus de stomac, 144 de disenterie și 44 copii din cauza frigurilor. Într'o singură lună Ungaria a avut peste 1000 cazuri de moarte — din cauza boalelor infecțioase! Halal de serviciile sanitare ale țării noastre!

Verdi ca deputat. Marele compozitor italian Verdi a avut un răstimp mandat de deputat, însă refuzându-se împrietini cu atmosfera politică a avut la el. Gino Monaldi, scriitorul italian,

scoate o foarte bogată biografie a compozitorului, iar referitor la răstimpul cât a avut mandat de deputat în biografia aceasta se dau aceste destăinuirii: Verdi obișnuia să exclame: „În cameră totdeauna e ceartă, acolo-ți pierzi timpul zadarnic și mori de plictiseală.” Verdi de obicei părăsea sala ședințelor mai vesel decât când intra. Când a renunțat la mandatul de deputat s'a exprimat către un prieten: „Pe când trăia Cavour eu eram atent la un singur lucru: dacă se ridică în picioare Cavour să vorbească, mă ridicam și eu, — dacă ședea, ședeam și eu, — pentru că aveam convingerea că ce face Cavour trebuie să fie bine, prostiile n'aveau loc. Acum sunt în cameră numai câțiva cari într'adevăr sunt oameni isteți, cu ei însă nu mă prea pot înțelege așa că mă tem să nu comit prostii.”

Templul generalului Nogi în Tokio. Zilele trecute Japonezii și-au făcut o datorie națională față de marele lor general dela Port-Arthur. Preoții culturii „sinto”, cult rezervat pentru strămoșii mari, în fața actualului împărat și a unui enorm popor au sancționat casa în care Nogi a săvârșit „harakiri” renunțând de a-și mai continua firul vieții după decedarea strălucitului său împărat Mutsuhito. Acea casă din ziua în care a fost sancționată, neschimbată cu întreg aranjamentul ei intern, se numește biserica lui Nogi. În ea se mai văd și stropii de sânge ce i-au țâșnit când Nogi a săvârșit „harakiri.”

Originea alianței balcanice. Sub titlul acesta ziarul „Times” din Londra publică senzaționale destăinuirii în chestia alianței balcanice. Astfel, despre rolul României numitul ziar scrie următoarele:

„Ideea alianței între statele balcanice s'a ivit, după cum am spus, imediat după congresul din Berlin. Primul care încearcă să realizeze această idee a fost omul de stat sârb Ristic, care a făcut în acest scop și un voiaj la București și Sofia. A fost bine primit atât de regele Carol cât și de principele Alexandru de Battemberg, cari s'au arătat favorabili ideii lui. Ristic prevedea o alianță defensivă contra puterilor mari, alianță la care s'ar fi putut alătura mai târziu și Turcia, reformată sau constituțională. Au intervenit însă revoltele din Rumelia estică, cărora a urmat războiul bulgaro-sârb — pus la cale de Austro-Ungaria — așa că ideea lui Ristic a fost zădărnicită.”

În vara anului 1891, după cum am spus, omul de stat grec Tricupis a făcut un voiaj la Belgrad și Sofia ca să propună o alianță pentru împărțirea Turciei. Prevedea și cooperarea României, însă — nu știm din ce motive — a renunțat să facă acele propuneri la București. Ideea lui a fost bine primită la Belgrad, însă la Sofia a avut eșec. Stambulow, deabia reușise să capete favoarea triplei alianțe și să se apropie de Turcia, Ferdinand, avea încă o situație precară, așa încât refuzară să intre în alianță, ba ceva mai mult, denunțară întregul plan Turciei.

Timpul nu era încă sosit. Mai trebuiau 20 de ani de așteptare.

Un obstacol era și faptul că pe când Bulgaria precogniza autonomia Macedoniei sub suveranitatea Turciei, Grecia și Serbia doreau împărțirea.

În timpul războiului greco-turc era să se realizeze alianța, propunându-se Bulgariei împărțirea Macedoniei și un port la marea Egee, însă Austro-Ungaria a zădărnicit lucrurile.

Din acel timp datează și alianța austro-română și se zice, că Austro-Ungaria i-a promis României o porțiune frumoasă din teritoriul Bulgariei, ca recompensă, dacă va invada statul vecin atunci când Austro-Ungaria o va cere.

Tot sub auspiciile Austro-Ungariei s'a stabilit patru ani după acel războiu, în 1901, apropierea greco-română, care era îndreptată tot contra Bulgariei. Pe teritoriul austriac, la Abbazia a fost întâlnirea între regele Carol și defunctul rege George al Greciei, în care s'a stabilit înțelegerea, a cărei primă manifestare a fost vizita studenților români la Atena și primirea strălucită ce li s'a făcut.

Luptele vehemente între naționalitățile din Macedonia au făcut ca în 1905 relațiile între România și Grecia să

fie rupte și relațiile între celelalte state nu erau nici ele tocmai bune.

Era deci un teren cu totul neprielnic pentru o alianță balcanică. Însă revoluția tinerilor turci a săvârșit minunea neașteptată și a înlesnit înțelegerea.

Anexarea Bosniei a adus convenția militară între Serbia și Muntenegru. Evenimentele din Macedonia din 1910, când tinerii-turci au încercat să procedeze în Macedonia la dezarmare, cu aceeași brutalitate, ca în Albania, a adus o apropiere între statele interesate în Macedonia. Anunțându-se în același timp că o convenție militară turco-română de care s'a vorbit, oamenii de stat din Balcani, s'au pus pe gânduri. Dacă Bulgaria ar fi înfrântă de combinația turco-română, oare ce soartă așteaptă pe celelalte state balcanice? Era sigur că unul după altul ar fi fost silit să primească condițiunile impuse de sovinișmul tinerilor-turci. Dela aeroportul european nu era de așteptat nici un ajutor. Atunci s'a deșteptat instinctul de apărare; momentul potrivit pentru încheierea alianței balcanice s'a apropiat.

Un incident în camera comunelor din Londra. Din Londra vine știrea că în vreme ce primul-ministru ținea Mercuri în camera comunelor un discurs asupra proiectului de buget, un tânăr dela galerie a aruncat asupra lui o pungă cu făină rostind și câteva cuvinte despre miss Davidson, victima derbyului Angliei. Punga a căzut la picioarele ministrului și pocnind a înconjurat banca ministerială într'un nor alb.

Incidentul a făcut mare senzație în cameră și liniștea a fost turburată pentru o clipă. Asquith a rămas însă rece și ridicând din umeri și-a continuat discursul ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic.

Atentatorul a fost luat de mai mulți polițiști și dus la secție. Se spune că-l cheamă Marwin și e membru al „ligei masculine pentru sprijinirea sufragetelor.”

Șeful liberalilor unioniști, Chamberlain, luând cuvântul și-a exprimat satisfacția că incidentul nu a avut urmări regretabile pentru Asquith.

O luptă între bandiți și polițiști. În America din zi în zi bandiții devin mai îndrăzneți. Zilele trecute, pe cea mai principală stradă din New-York un băiat dela o bancă, care posedea într-o geantă suma de 145.000 lei, fu atacat de 4 bandiți. Băiatul avu timp să scoată revolverul ce-l avea în buzunar și trase 2 focuri. Bandiții nu se intimidară și traseră și ei focuri. Sosind poliția, o adevărată luptă avu loc în stradă. Bandiții, au răspuns cu violență la focurile trase de polițiști și apoi au reușit să dispară, lăsând pe pavaj câțiva polițiști răniți.

Furt într'un tren regal. În timpul călătoriei reginei Italiei dela Genua la Roma, s'a observat în apropiere de Novarza că din vagonul regal a dispărut o geantă care conținea juvaericele doamnei de onoare Leonardi di Vila Cortese, în valoare de 250 mii lire. Între bijuterii se afla și un colier de briliante, darul reginei. Imediat după ce s'a observat dispariția gantei, toate stațiunile precum și poliția au fost încumostințate despre acest fapt. Geanta a fost găsită la Oleggio.

Intreținut asasinat în tren. Din Pitești (România) se anunță că jandarmii din comuna Cerbureni au prins pe un necunoscut, care umbla fără rost prin comune și nu putea să-și justifice identitatea. Declarându-l arestat a cerut autorizarea celor în drept să-l transporte la Curtea de Argeș pentru a-l ține în arest, până se vor termina cercetările. Din com. Cerbureni a fost dat în paza agenților Stan Gheorghe și Stan Ion, cari au plecat spre Curtea de Argeș cu trenul societății „Argeșul”. La un moment dat necunoscutul criminal, a tras două focuri de revolver asupra celor doi sergenți, nimerindu-i în cap. Victimele au încetat imediat din viață. Mai înainte ca pasagerii să aibă timpul necesar, să se îndrepte spre criminal să-l prindă, dânsul a mai tras două focuri răniind grav pe Stan Florea lu-

Primesc totfelul de blănării și haine de iarnă spre păstrare peste vară cu garanță și asigurare contra moliilor. Prețuri foarte moderate.

Kovács Géza,
blănar Ko 1018
ARAD, str. Farray. (Palatul cont. Hunyadi).

crător și Sofia Nicolescu, care fiind lovită în cap a încetat din viață după puțin timp. Panica în vagon era de nedescris. Criminalul profitând de învâlmășală a dispărut.

Licitatie de mărci uzate în Berlin. În palatul artelor din Berlin a avut loc săptămâna trecută o licitație de mărci uzate. Au fost vândute în total o mie mărci pentru 72 mii de franci. O marcă veche moldovenească a fost cumpărată de un amator din Düsseldorf pentru suma de 1900 de franci.

René Puaux, e un ziarist francez care știe să exploateze bine afacerile balcanice. Probabil că acest ziarist abuzează de calitatea sa, inducând în eroare și direcțiunea lui „Le Temps” și pe cetitorii acestui ziar, de obicei bine informat în chestiuni externe. Astfel Puaux s'a pus cu tot seriosul să dovedească „inexistența” elementului aromân în Epir și Albania. Și știți cui s'a adresat ziaristul francez spre a-și culege informațiile? La episcopii și dascălii grecești!! O astfel de anchetă „imparțială” nu poate face onoare unui ziar ca „Le Temps”.

Gluma unor studenți ruși față de regele Nichita. Câțiva studenți ruși au trimis regelui Nichita al Muntenegrului o ilustrată umoristică. Regele a luat aceasta drept un semn de simpatie și a însărcinat pe secretarul său să mulțumească studenților.

Electricitatea în agricultură. Electricitatea care a revoluționat mașinismul, făcând posibilă transformarea materiei prime cu o ușurință necunoscută până în zilele noastre, începe să se introducă și în agricultură ca element fertilizant activ. Cu ajutorul a două plăci, una de aramă și alta de cositor, așezate în condiții determinate în pământ și legate între ele prin fire conducătoare izolate, s'au stabilit curente cari grăbesc și ajută într'un mod surprinzător vegetațiunea.

Și de altfel lucrul nu e așa de nou. Revista franceză „Le Génie rural” arată că s'a întrebuințat în agricultură electricitatea dinamică încă dela 1846 și că Sheppard în Anglia și Ferster în Scoția ar fi făcut în acea vreme, cu ajutorul plăcilor subterane, experiențe foarte interesante. Experiențe foarte elocvente prin rezultatele obținute, a făcut la 1884 celebrul botanist rus Spichenen, care a obținut prin procedee dinamice, legume de dimensiuni enorme: castraveți de o jumătate de metru de lungi și pătlăgele vinete de câte 2 kilograme și jumătate una.

Agronomul Barat pe la 1891 a constatat că fluidul dinamic are o influență enormă asupra vegetației grăbind-o și măbind-o. Dintr'un chilogram de cartofi, semănați într'un teren supus curentului electric a obținut 21 kilograme de cartofi cultivați aceeași cantitate de cartofi cultivați într'un teren vecin, nesupus curentului electric, n'a dat decât 12 kilograme. Armand Gautier arată că după un tratament de 4—6 săptămâni, plantele se măresc în volum și în greutate încă pe atâta cât cele cari n'au fost electrizate. Căpitanul Lagrange dela școala militară belgiană și colonelul rus Pilsudocki constată de asemenea că legumele cultivate pe un teren cu curenti subterani produc mult mai mult și de o calitate mult mai bună decât celelalte.

E sigur deci că peste puțin ani, electrocultura va juca un rol decisiv în agricultura transformată.

Spre orientare. Chiar din partea unor buni amici ai noștri am fost învinuiți, pentru că nu am publicat unele anunțuri de logodnă ori căsătorie. Spre orientarea publicului aducem la cunoștința celor interesați, că asemenea anunțuri în „Românul” se pot publica numai pe lângă o taxă de 2 coroane.

Se caută agenți ambulanți pentru Banca Generală de asigurare din Sibiu, precum și pentru agentura ei principală din Arad. Se

cere ca reflectanții să aibă o calificare deplină și să știe achiziționa asigurări împotriva focului, asigurări de viață etc. Doritorii să se anunțe fie la Sibiu (Nagyszeben), fie la Arad (József-főherceg-ut 2.)

x Vindecarea pietrei (în ficat) fără operație. Dr. Bernard József, medic-practicant în Timișoara a descoperit un medicament care disolvă piatrile (în ficat) în interiorul corpului. Noul medicament scapă bolnavii de boalele chinuitoare fără ca aceștia să fie siliți să meargă la băi scumpe și totodată îi scutete și de o operație mai gravă. (Be 1182)

x Dintre toate cosmeticele pentru față efectul cel mai bun și mai sigur îl are crema de viole pentru față a lui Ivaciocivici, care în decurs de 2—3 zile și după folosința unei singure tegle are efect uimitor. Crema e absolut nevătămătoare și întrece toate cosmeticele cunoscute până acum. Prețul 1 tegle 1 cor.; la comanda de 6 tegle expedierea se face francată. De vânzare exclusiv la pregătitor: M. Ivaciocivici, farmacie la Stul Ioan, în Chchinda-mare (Nagy-kikinda).

x Fericit și capabil de muncă poți să fi numai atunci când ai stomac sănătos, un stomac bolnav te face neputincios și nefolositor. Apa amărâ naturală FRANZ IOSEF în cel mai scurt timp restabilește mistuirea neregulată. Afară de aceasta, ea nu are gust neplăcut și chiar și numai o cantitate mică pricinuieste scaun regulat. Aceasta, ea nu are gust neplăcut și chiar și numai în circulație și-a câștigat un renume mondial; aceasta este deci motivul că atât de mulți o falsifică. Examinând-o Dr. Bizzaro, medic în Neapole, a ajuns la următoarea concluziune: „Apa minerală FRANZ IOSEF întotdeauna are efect sigur, dar numai când ea este trasă în sticle originale și când nu e falsificată.” De aceea în băcăni, drogherii, farmacii să cereți numai, adevărata apă minerală FRANZ IOSEF. Iar, unde nu ș'ar găsi de vânzare, să vă adresați direcțiunii isvoarelor de apă minerală Franz Josef în Budapesta. Telefon nr. 40—68. (Hi 821)

Cronică literară.

Despre literatura japoneză.

(După Paul Enderling).

I.

Cine vorbea înainte de decenii despre Iaponia, zimbea, se înțelege, cu bunăvoință și cu puțin dispreț. Oamenii de-acolo erau copii, copii mari, cari dau serbări de flori, cari sămănuau grădini pitice de mărimea unei mese și băteau în palme de veselie în fața unui cires în floare. Simțul lor intensiv față de natură și a cel panteism original, în sânge și nu numai în creier, care este suprema filosofie, nu se vedea. Nu se voia a se vedea. Și femeile... Ele erau obiecte delicate de joc, pisicute fine, cu talia, — fără suflet, fără o simțire mai profundă. Apoi îi văzurăm de-odată cum în acești câțiva ani din urmă, ai vremurilor de fier, ridicându-se tăcuți și conștii de datorie, ca niște figuri legendare din poveștile străvechi.

Fără patos și gesturi teatrale — întocmai ca și arta acestei țări, ca și cântecele și poveștile ei, ca și țara însăși. Și poate că tocmai în acest punct zace simpatia, care ne leagă pe noi cei de astăzi de poporul din Nippon.

Astăzi nu se mai zimbește când e vorbă de Iaponia.

II.

Originea istoriei și poeziei din țara libelulelor este acoperită cu povești și legende așa încât conturile ei rămân puțin definite. Aceluia care numele unei persoane, nu-i este negură și fum i-se poate aminti, din o întreagă serie de prinți și princese, numele prințului *Susano*, despre care s'au păstrat unele date mai vero-

simile. Poeziile sale, cari au o valoare exclusiv istorică culturală s'au adunat în operele istorice „Koiki” „Nisongi”.

Cea dintâi personalitate istorică este împăratul *Immu*, care pe la mijlocul veacului al VII-lea înainte de Christos, după lupte sângeroase a adus sub sceptrul său majoritatea insulelor japoneze, iar în orele sale bere scria cântece de-o candoare feciorelnică și de simplitate aproape căutată, cam pe același timp, că în Elada răsunau odele poetei Sappho. Aproape cu mie de ani mai târziu își cântă cântecele *Sotoori* Sappho a Japoniei, care a trăit multă vreme pe buzele poporului ca iubita regelui și ca poetă. La câțiva ani mai târziu este cunoscută figura plină de contradicții a regelui *Juraku*. Un uriaș supărăcios, — contemporanii îl numeau „leul bătrân” — unește într'insul ca și Tirtușu mestecul de luptător și de poet. Ce simț artistic, cald și naiv avea el, ne-o arată o povestire cam grotescă, dar caracteristică, în care pe un condamnat la moarte îl grațiază pentru o poezie frumoasă, în care criminalul își lua rămas bun dela viață.

În epoca aceasta se face evidentă influența literaturii a Chinei și Coreei, cari se aflau pe o treaptă culturală foarte înaltă. Influența aceasta ce se observă o mie de ani deja înainte de Christos, câștigă o influență mai mare când scrisul chinez, se răspândește în Japonia. De-atunci încep să se ia ideile noi budiste, lupta împotriva vechilor ideale ale poporului, lupta iconelor fantazmatice grele de opiu, cu concepțiile de viață simple, limpeză și sănătoase ale poporului.

Viața de sentiment și de idei se îmbogățește, iar aspirațiile culturale, — după cucerirea Coreei de regina *Jingo* — se măriră. Fantazia primi un orizont mai larg și poezia câștigă îndemnuri noi, forme noi și figuri noi.

Această epocă se oglindește în renumitele „*Mani-oshu*” (colecțiunea celor 10 mii de foi) care are de autor pe Otomo Jakamoki (mort la anul 785 după Christos) și cuprinde patru secolii de înțelețirici literare. Ea conține nu mai puțin de patru mii cincisute de poezii, cari de cele mai multe ori sunt scurte. Ele constau dese ori în jocuri de cuvinte intraductibile, adeseori însă pline de admirabile impresii poetice, ce redau și creșterea cu puține silabe o întreagă atmosferă, pentru care într'o altă limbă ar fi nevoie de tot atâtea propoziții. Mai bine se pot asemăna cu acele geniale schițe de culori japoneze, ce au produs o întreagă revoluție în arta europeană, începând dela expoziția din Paris din anul 1869.

Aprecierea pregnantă a lui P. Altenberg asupra pictorilor japonezi se poate aplica și asupra poezilor. „Ei pictează numai un singur ram înflorit și redau prin el totuși întreaga primăvară”.

Toturi aparțin tuturor claselor sociale, găsind între literați funcționari mici, împărați, filosofi celebri, soldați și țărani. Dintre contemporanii acelui editor amintit mai sus, se pot numi între alții: Tencki, Abeno Nakamaro, (mort 770) Kibino (mort 775). Hitomaro (mort 709), care este cel mai însemnat, și rivalul la glorie al acestui Akahito (mort 760), iar dintre femei princesa Nukada și extrem de grațioasa Tshikava.

IV.

Când s'a nimicit puterea politică a imperiului chinez sub dinastia Thang pe la anul 900, se deșteptă din nou sentimentul național japonez.

Curtea care protejase numai artiști și poeți chinezi, merse cu exemplul bun înainte. În anul 960 după Christos se dădu prima întrecere de cântăreți în palatul imperial. Poeziile erau scrise pe hârtie colorată și astfel predate criticilor. Deja atunci poezii pare că suferau sub „tirania criticii”. Poveștiri vechi, spun cel puțin, că poezii atacate în vanitatea lor de autori își făceau seama sau — se răsunau asupra recenzenților. Nu se poate nega că aceste întreceri de cântăreți repetate în timpurile următoare și ținute în fața întregului popor, au atârnat puternic ambiția artistică a națiunii.

În timpul acesta — cam prin întâia jumătate a secolului al X-lea, s'a produs romanul „*Taketori*”, scris într'o limbă condensată și potrivită și al cărei autor este considerat Minamoto no Jun (mort la 983). Printre străvechile legende japoneze se amestecă în el și motive budiste. Limba acestor opere se rapoartă la limba japoneză de azi, cam ca limba din „*Nibelungenlied*” la limba modernă germană, și oferă chiar și cititorului japonez, — deja pentru multele sale cuvinte etimologice — destule dificultăți. Totuși aflat mult prelucri și ilustratori, fapt care vorbește în deajuns pentru popularitatea sa.

Un alt mare roman din timpul acesta ce pare întretesut cu prea multe reminiscențe chineze, este „*Hamamatsu*”. Eroul lui pribegeste în China, se îndrăgostește de-o princesă, o seduce și se întoarce iarăși în patria sa cu chezașia dragostei sale, cu un copil. Amândoi însă întocmai ca și fiii regelui din poveștile germane, mor, unul de dorul celuilalt. Copilul se face preot.

V.

Acest period, adecă anii 950—1050 după Christos, este fără îndoială floarea cea mai plină de mireasmă în pomul literaturii japoneze.

Poate că n'a existat nicicând și niciunde o astfel de stăpânire a vieții publice și private, de arte și mai ales de arta poeziei.

Institut de curățire chimică și vopsitoare de haine pentru femei și bărbați. Curățire de pene de struț și boauri.

Knapp Sándor
Institut de vopsitoare, și curățire chimică spălătorie cu aburi
ARAD. (Ka 429—59)
Institut de primire: colțul str. Weitzer János
(Vis-a vis de poșta centrală)
Stabiliment: Magyar-utca numărul 22

Spălătorie și călcare de gu-lere și manșete. Comandele din provincă se execută conștințios și prompt.

Adâncurile inimii omenesti au fost descoperite, corolile ascunse au văzut lumina zilei și au aflat o intrare delicioasă. Cine cetește aceste poezii și romane, vine de viață scâpărătoare și de-o conștie armonie cu natura, pline de-o nemărginită plăcere senzuală și de-o individualitate bine pronunțată, acela găsește istoria Europei, ca un pendanț: „Italia pe timpul renasterii”. Și această asemănare ne face atenți la fenomenul firesc al surabondanței.

În flori se mai afla ascuns vermale.
S'a scris mai rar pagini mai lipsite de rușine și obșcenități ca acelea din romanul contemporan „Iamato” și din numeroase cântece de iubire. Cu o jumătate de mileniu mai înainte, decât în Europa a avut loc în poezia și în literatură, obrăznicia elegantă a unui Boccaccio, perfecțiunea de formă a unui Ariost, cinismul genial al lui Aretino, și pe lângă acestea ca final predica de estetică pedantă a umanistilor de teapa unui Firezoula.

Aici ca și acolo, aceste simptome ale decadentei se pot explica din aspirațiile tot mai potente ale unei culturi, care și-a ajuns culmea. Considerând vâltoarea asta a senzurilor și anume, a clasei bogate, care și-a luat încurcuros de model moravurile chineze corupte, luxul posedat, pacea statornică în afară și puternica condensare a puterii naționale în intern. — cum ar fi putut rămâne poezia, aceasta interpretă a vieții, curată, tare și sănătoasă?

Cei mai însemnați reprezentanți ai acestei epoci, sunt literații spirituali și înrudiți ca formă. Idzumi Shikibu și Sei-Shonagon, a căror operă neisprăvită „Makura-Soshi” redă într-o limbă prețioasă descrieri frumoase despre epocă și oameni, și dama de curte Murasashi, care a scris romanul „Geni-Monogatari” atât mult și azi, în cincizeci și patru volume.

Dintre lirici escelează melodiosul „Tomonori”, Mitsumi și Tsuraiuki (mort la 946) pentru a numi numai câțiva.

VI.

În timpul care a urmat, poezia japoneză s'a coborât la un formalism gol. Se hotăra de sus ce trebuia să se scrie, dacă un lucru profan sau sublim era demn de cântare. S'au compus reguli și sisteme în cari voiau să pășindă arta. Întreagă Japonia zăcea într-un somn de plumb și greu de visuri. Au trebuit secolii de-arindul, până genul evoluției moderne, a redescoperit puterile aforzite și le-a chemat la viață nouă.

Valorose sunt și aici, colecțiile împăraților, deoarece ele alcătuiesc o reprivire completă asupra producției, care corespundea esteticii dominante. Multă pleavă și puțin, foarte puțin grâu. La anul 1437 apărură ultima din aceste colecții. O oază în această pustie formează romanele rășboinice și drama, a căror începuturi cad tocmai în timpul acela. Mersul desvoltării dramei japoneze samănă foarte mult cu cel european și fiind la început o parte a ritului, primește mai târziu un caracter profan. Este interesant că reprezentările se începeau dimineața și se sfârșeau cu apusul soarelui. Bucățile sunt bizare și deosebit de atrăgătoare, ca toate lucrurile din țara asta: Pline de feerii copilărești, de farmec muzical rafinat, de jocuri decente, iar în dialog și prezentare de cele mai multe ori pline de un adevăr puternic și sguduitor de nervi, ce-ar pune în mirare pe veniștii noștri.

VII.

Literatura japoneză a timpurilor moderne, n'are o înălțare originală. Țara a ieșit din rezerva de odinioară și cu pași uriași încearcă să repare întârzierea. Uimirea putere de acomodare, care i-a așezat alături de popoarele occidentale pe toate terenele, se manifestă — durere — și în literatură. Cei dintâi autori europeni cari au fost traduși în limba japoneză, au fost Smiles, Mill, Kant, Shekspere, Dumas, Cervantes, Bulwer, Hugo, Scott și Verne.

Din mulțimea talentelor mai nouă sunt de remarcat Tsukubi, ale căruia drame sunt influențate de Shakespere; Sudo Nansui, care obicinueste a-și numi operele cu titluri englezești; Koda Nariuki care scrie la a. 1897 navela istorică intitulată „Higeotoku”. La anul 1882 apărură cea mai însemnată colecție de poezii intitulată „Sintaiso”. Numai viitorul poate ști, dacă semințele acesteia vor aduce și fructe, cu siguranță nu se poate spune nimic, deoarece Japonia se află tot înaintea răsăritului soarelui, când se caută și se pipăie.

Alastor.

Cronică sportivă.

Un match impresionant.

Paris, 11 Iunie.

În vastul amfiteatru al expoziției dela Gand, a avut loc Sâmbăta trecută marele match de box între englezul Bombardier Wells, faimosul șampion al Franței și Georges Carpentier, tânărul șampion al Franței. Acesta din urmă a disputat gigantului său adversar, înaltul titlu de șampion al Europei de toate categoriile.

Dela memorabilul match între negrul Johnson și albul Yeffries pentru șampionatul lumii, luptă în care negrul a ieșit învingător, nici o întâlnire n'a

avut însemnătatea matchului Bombardier Wells-Carpentier. Și, de 17 ani încoace, de când boxerul de greutate mijlocie Fitzimmons s'a măsurat și l-a răpus pe șampionul lumii Corbutt, de greutate completă, nici un eveniment sportiv n'a excitat spiritul public din toate continentele ca matchul din săptămâna trecută. Bombardier Wells, temutul șampion al Europei, era un uriaș în floarea vârstei, Georges Carpentier în vârstă de aproape 19 ani, cu talia lui fină și elegantă, cu zimbetul său dulce pe buze, părea un copil pe lângă formidabilul său antagonist.

Venit din America, din Anglia și din Franța, un public imens a asistat la teribilul match, ale cărui peripeții le-am putut urmări pe ecranul luminos al cinematografului. Cei doi adversari se pun în prezență; Bombardier Wells colosal și nonșalant, Georges Carpentier sprinten și zimbitor, cu fața lui de copil frumos. Ei se încera. Cel dintâi rond e făcut să scuture desnădețea în inima partizanilor Francezului, pe care teribilul Englez îl trîntește la pământ cu un swing viguros. Carpentier se ridică, englezul îl doboară din nou. Și ne miram cu toții cum de a avut Carpentier rezistența de a nu leșina, în urma grozavelor lovituri primite.

Nu numai că nu a leșinat, dar se părea că, în tocmăi ca Anteu el căpătă noi puteri, de îndată ce atungea pământul. Gongul pentru al doilea rund răsună și Carpentier intră în arenă cu fața însângerată, dar mai sprinten și mai înviorat ca ori când. Acest al doilea rund a fost tot în favoarea uriașului englez, care, profitând de imensul avantaj al taliei, îl izbea pe Carpentier dela distanță, nelăsându-l să se apropie de el. La sfârșitul rundului însă, tânărul Francez îi impune jocul său și-l clatină cu o strasnică lovitură în stomac.

În rundul al treilea Carpentier își ia revanșa. Cu un curaj de necrezut, cu o iuteală și o precizie incomparabilă el lansează adversarului o serie de lovituri teribile în bărbie și în stomac. Bombardier încearcă să se sustragă acestei avalanșe de lovituri, dar spiritul său e tulbure, brațele îi sunt nesigure. Rundul se sfârșește cu un croșet cu care Carpentier își atinge adversarul la falcă făcându-l să se clatine ca un om beat.

Rundul al patrulea și cel din urmă a fost unic! Cei doi boxeri păreau David și Goliath. O putere lăuntrică iluminează chipul lui David-Carpentier, în vreme ce o tulburare tot lăuntrică îi ia lui Goliath-Bombardier luciditatea spiritului și agerimea privirii. Loviturile lui Carpentier se succed cu o siguranță, cu o iuteală, cu o precizie de admirat. O lovitură formidabilă în stomac îl îndoaie pe uriaș: atunci profitând de pozițiunea sa aplecată, Francezul, cu un upercut furios, îl mai atinge odată la falcă. Englezul se năruce ca o masă. El pare fulgerat. El zace în nemiscarea leșinului. Carpentier este învingător. Publicul din sală delirează. Francezul e șampion al Europei.

Am urmărit, după cum am spus, peripețiile acestui match impresionant pe cearșaful alb de cinematograf. Și m'a izbit un fapt pe care să-mi dați voie să vi-l comunic. Am văzut din disproporția adversarilor că în ciocnirile fizice chiar, avantajul nu e atât al mușchilor cât al acelei puteri morale care se numește voința de a învinge. În luptele izolate, ea și în rășboaiele dintre popoare, adevărul acesta rămâne neclintit. O forță obscură, imponderabilă și misterioasă e principalul conducător al omului în viață. Ea hotărărește succesele și nesuccesele lui. De unde pornește ea, cum reușește ea să dea nervilor tăria otelului și mușchilor rezistența ferului, chiar când acestor atribute fizice le lipsesc calitățile materiale necesare? Carpentier a învins, adică a fost mai tare decât adversarul său, desigur, fiindcă e un admirabil boxer, rezistent, științific și precis; dar calitățile acestea le-a avut și Bombardier Wells, și a mai avut asupra Francezului victorios și avantajul taliei și al cantității mușchilor. Adevărul e că Carpentier a învins fiindcă a avut voința de a învinge. Cu ea a început și urmat el matchul. Ea i-a dat luciditatea, și i-a crispat mușchii și nervii în rezistibile lovituri. În viața de toate zilele voința aceasta de a reuși se numește tenacitate; în matchuri sportive ea se numește curaj și sânge rece; în rășboaie ea se numește forță morală. Ea este de fapt încordarea și concentrarea misterioaselor și imaterialelor puteri ale sufletului nostru, și se poate dobândi, ea și forța trupească, și chiar mai ușor decât forța trupească printr'o gimnastică, printr'o educațiune sistematică și serioasă.

Și din nou mi-am zis urmărind senzaționalul spectacol al matchului de box, că sporturile sunt

un admirabil mijloc de perfecționare a omeniei. Ele ne întăresc și ne înfrumusează corpul, dar ele ne întăresc mai ales spiritul și voința. Curajul, sângele rece, puterea de a reuși le datorăm mai ales voinței noastre. S'o cultivăm dar nu numai prin cultura morală ci și prin cea fizică. De armonia cu care spiritul va colabora cu fizicul, depinde bunul mers al progresului omenesc.

Lucrul acesta, tânăra generație a Românilor din Ardeal pare că l'a înțeles foarte bine. Dorește societății românești sportive din Budapesta, sa nu părăsească așa de curînd calea sănătoasă pe care a apucat-o.

A. C.

ECONOMIA.

Bursa de cereale.

(După 50 kgr.)

Grâu pe Octomvrie	cor. 11.30
Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.81
Secară pe Octomvrie	cor. 9.05
Porumb pe Iulie	cor. 7.98
Porumb pe August	cor. 8.07
Porumb pe Maiu 1914	cor. 7.51
Ovăs pe Octomvrie	cor. 8.55

Bibliografie.

A apărut revista literară ilustrată săptămânală „Cosinzeana” Nr. 24 din 1913, cu următorul cuprins: Eugen Vancu: Dela New-York la Niagara, impresii. H. Dăscălescu: Cântec, poezie. I. Chiru-Nanov: Cărare nouă, proză. M. Săulescu: Fragment din poema „Capitala”, poezie. Adr. Corbul: Viața la Paris, proză. I. N. Pârvulescu: Cântec, poezie. Lăzăr-Ciura: Floarea Betuliei, roman. Flori de-o zi: S.: S'a încheiat pacea... S. B.: Colonelul Redl. F. M. Imigrările americane. R. M.: Gh. Voina: „Păcate.”

POȘTA REDACȚIEI.

T. M., preot. Adresele cerrute sunt următoarele: V. Arion, președintele „Ligei Culturale” București; și N. Iorga, prof. universitar, Vălenii de Munte.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

I CUTIE

(PI 301-100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAONE

De vânzare la librăria și papetăria PICHLER SANDOR ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Nagy Jenő,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,
Ordinează ziua întregă.
(97—)

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA—centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le stă la dispoziție camere confortate anume.
(Ba 927—60)

CĂSĂTORIE.

Un oficiant la poștă în etate de 38 ani, dorește a se căsători cu o domnișoară sau cu o doamnă cu zestre. La oferte serioase trimit și fotografia.

Discrețiunea pentru ambele părți, chestie de onoare.

Scrisorile să se trimită sub adresa: „BĂDIȚĂ”. Poste-restante Arad 1.

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștința On. public român din Reșița, jur și din alte părți, că am preluat renumita Apotecă alui Schneider din Reșița Montană, pe care am ajustat-o din nou cu cele mai noi preparate chimice și farmaceutice așa că am în depozit ori ce medicament ce se puecă prin foi, iar dacă momentan ar lipsi ceva, sunt aplicat a-l comanda imediat, fără a pretinde spese postale. — Comandele din provincie să pot face și prin o cartă poștală, sau epistoală închisă. Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin al românilor de bine din acest ținut, îi asigur că în orice privință vor fi serviți în mod cinstit și prevenitor. Ne 1086

Dionisie Negru, apotecar.

Intr'o cancelarie advocațională din provincia caut

Un scriitor

care posedă limbile română și maghiară, știe scrie pe mașină și are practică deplină în afacerile de birou.

Ofertele sunt a se trimite administrației sub deviza **Scriitor**. (Bo 1194)

Vă aduc la cunoștință, că mi-am deschis cancelarie advocațională în Timișoara (Temesvár) Szent-György-tér 4.

Cu deosebită stimă:

Dr. Anton Bogdan,
advocat.

Dr. Popper Sándor

și-a deschis cancelaria advocațională în ARAD, Erzsébet királyné-körut nr. 37 (etajul I., în colțul străzii Maros), vis-à-vis de tribunal și de procuratura reg. Po 1188

Telefon: 33.

Fond. în anul 1899.

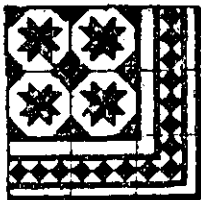
Barabás Gergely

sculptor

și întreprinzător de lucrări de beton. MURĂȘ-OȘORHEIU (MAROS-VÁSÁRHELY) Strada Régibarem numărul 34.

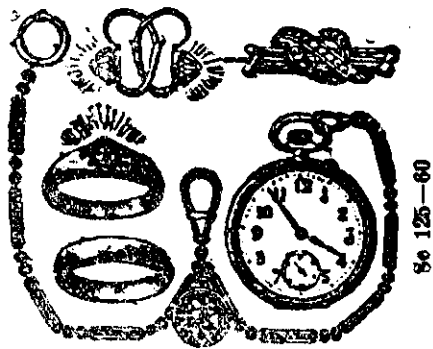
Execută: ornamente de ghips, de ciment de teracotă în culori, de maiolică și peatră artificială, pentru clădiri; pereți, despărțitori, și tavane de table de ghips și după sistemul rabbit; învăltoare moderne de ciment-beton, tablete de granit și mozaic pentru terase.

Padimente excelente artistice colorate. Dolomito învăltoare admirabile de fayence Trepte, aietri mormântale, garduri și alte lucrări de beton și pietri artificiale. —

Magazin permanent de tablete Rabbit de ghips pentru pereți, și tablete de ciment și mozaic. (Ba 826-20)

**A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar**
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

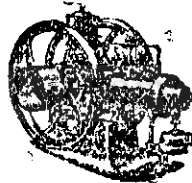
Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu Brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336-41).

Motoare cu oleu brut și locomobile sis'em WOHANKA.

Cheltuieli de lucrare după mărime 1½-2 fil.

la oră. Nu explodează și nu se aprinde. Fără orice control sau permisiune din partea finanțelor. E 1074

WOHANKA és T-SA

BUDAPEST, V., Váci-körut nr. 76.

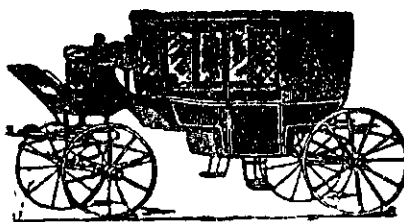
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVAR-JÓZSEFVAROS str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și autocaroserie

furnisorul postelor reg. ung. și mehanizmelor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotărie și de lustruit.

(Ko 536-30)

DTa și eu știm,

că peronospora, oidium, vermuleții, arsuri și în grădinile cu vii, scarificația, scărificarea, căderea frunzelor, încrețirea frunzelor, mucegaiul în grădinele de pomi și alte le de plante, pricinuesc pagube enorme, ori nimicesc tot fructul.

Proprietarii cuminți de vii

să nu se lase însă seduși și să întrebuiască contra acestor boale remedii, probate și totdeauna de cele mai excelente. Remediu „Cucasa” a fost întrebuițat și totdeauna s'a de cel mai bun remediu în distinsă școală vinerit, în scoalele de învățământ și de experimentare din Austro-Ungaria, Germania, Italia, Sviațera etc. și de proprietarii precum vii și grădini de pomi în 1908, 1909, 1910, 1911, 1912. Mii de recunoștințe strălucite. De

să stropim cu „Cucasa”

în pachete pentru 10, 50 și 100 litre.

Foarte comod în întrebuițare o soluție ieftină, de o culoare vânt închis. Stropim le nu se astupă prin întrebuițarea ei. Se foarte durabilă. Se prinde ușor de frunze. Să pirea e simplă. Se împarte egal. Are un excelent. Patentat în 14 state, prospecte și formații gratuit dela dr. L. C. Marquart, ca de chemicalii în Viena X, Beuel am R. Bordeaux. Premiat la 21 de expoziții. Med de aur și argint.

„Nicotin-Cucasa” contra viermuleților; „Cucasa-prav de sulfură” contra Oidium veritabilă malură;

„Sotarbor” contra păduchilor roșii; „Kupfersalzleckenstein” (piatră de sare de pruu) pentru căprioare, cerbi, oi și în general.

Să ne adresăm reprezentantului general ton Ullman, fabrică de pile și birou de conuni pentru vinuri, Fehértemplom—Biseră albă) Bäckergasse 16. Fondată 1852.

Cereți gratuit și franco prospecte și liste prețuri referitor la „Cucasa” (U 11)

Înștiințare.

Cel mai plăcut loc de distracție în A :: este frumoasa grădină ::

VADÁSZKÜR

unde azi și în zilele următoare

:: CONCERTEAZĂ ::

excelentul taraf, compus din 18 membri

Rácz Károly, din Dobriț

Locul de întâlnire al văduvilor de paie. cătărie excelentă. Serviciu prompt. Bă nefalsificate. Bere Dreher de Schwer

Specialități de bowle de poame!

Bo 994-20

FAT

juvenilă, trandă firie și curată avea, dacă vei trebuința renun

alifie pentru și săpunul lui

GOLDSTERN DE VUKOVÁ

Se pregătește în farmacia lui

KIRCHBAUM, Ó-Vukovár nr.

Prețul 1—1 coroană.

Cele mai bune și mai ieftine
FOTOGRAFII PE CARTOLINE
 se execută numai în atelierul
 fotografic a lui

Urai János

fotograf camer. al A. S. I. și R. arhiducelui Iosif.

ARAD, strada Forray nr. 1.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GELLER I. ————— bijutier, ————— ARAD.
 bulev. Andrásy nr. 14.

Prin prețuri foarte scăzute aș voi să obțin

**împușinarea mărfu-
 rilor din magazin.**

Rog on. public să se convigă cât de favorabil și ieftin poate să cumpere din mărfurile mele. Ofer mai ales bogatul meu asortiment de obiecte de argint, lux etc.

Apoi: inele de aur, ace de piept pentru femei, medalioane, cercei, butoni pentru manșete, lanțuri la gât și pentru oroloage, brățare etc. — Tot aceste obiecte cu pietre de diamant, brillante și ne-

stimate. Bijuterii antique și obiecte de lux. Cele mai fine oro oage de buzunar, în aur, argint, și oțel apoi oroloage moderne în brățare. — Asortiment foarte bogat în tabachere de aur și argint, bastoane de aur și argint, lorente de aur și argint, casete de argint pentru țigări etc.

GELLER I, bijutier,

ARAD, bulev. Andrásy numărul 14.

Telefon: 135. Ge 1171 Telefon: 135.

ertagrafia

cele mai noi și mai rezezi pentru pianuri de prezentat autorităților execută ca o specialitate deosebită fabrica, de hârti artistice a lui

Fellner Leó, BUDAPEȘT, V. Váci út 4, Telefon 28—48. Adresa pentru telegrame: „Positiv” Budapeșt. — Apartament special pentru comandele din provincie.

(E 1105—20)

(Si 4-40)

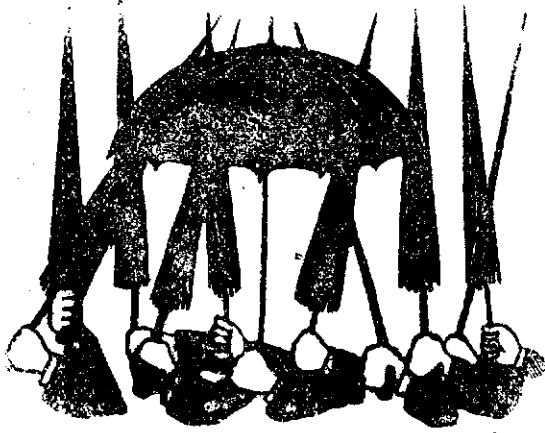
Unde
se pot cumpăra cele mai bune și elegante
plăciere? numai
la fabrica de plăciere **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare
în palatul Bodenkredit

se pot afla noutățile cele
mai moderne

Ent-tout-cas
și

plăciere

pentru dame și bărbați
în executare perfectă și
estetică, de calitate cea
mai bună cu pre-
țurile cele
mai ieftine.

Mobile în toate stilurile *
cea mai solidă executare **moderne**

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

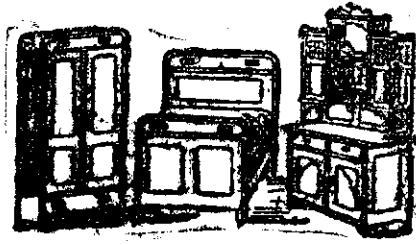
— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă
zilnic deschisă, fără
să de cumpărare.

P 184-60

Fondat în a. 1845.

Telefon 162-01.

DREHER IGNACZ és FIA

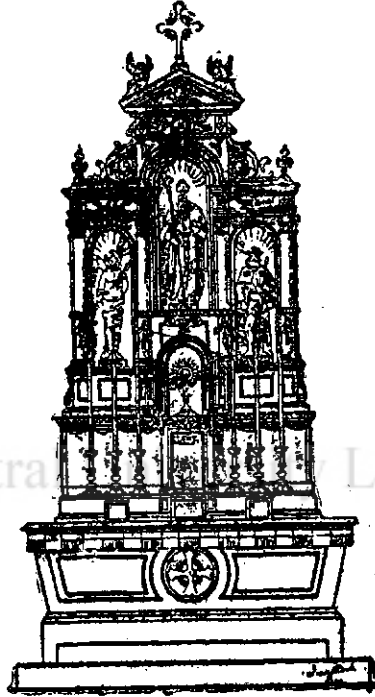
fabrică de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foar-
feei, briciuri, achizite pentru ras și manikur,
tacâmuri pentru poame și pentru miază,
instrumente pentru grădină și articlii de
economie. Cereți catalog. (E 589-50)

SCHMIDT JÁNOS

institut pentru ridicarea altarelor în
BUDAPESTA, Kőbányai-ut nrul 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte,
statui sfinte și întregul aranjament bi-
sericesc, în orice stil, conform preten-
ziunilor artistice și pe lângă prețuri
convenabile. Se recomandă specialist
de München la renovarea altarelor vechi.
Planuri și cataloage trimit gratuit pre-
cum și primirea muncii o face pe spe-
sele sale proprii. Si 1163

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.
A apărut catalogul cel mai nou.

BUDAPEST P. SIMONS

Hotel, ZUR STADT PARIS,

Nou renovat!

Nou renovat!

E 1127

Hotel de renume. 100 chilii cu
aranjament confortabil dela cor.
3. - în sus. Lumină electrică și
serviciu (curățirea hainelor). Spre
întrebuintare stă la dispoziție
telefonul urban 27-56 inclusive
baie în hotel. Cafenea elegantă.
Restaurant excelent în Parterre.
Berărie în »BACHUSKELLER«.
Prețuri solide. Halta tranwaie-
lor orășanești cari aduc la toate
gările și stațiunile vapoarelor.

Tot felul de
STAMPILÉ,

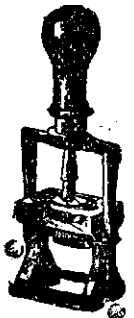
execuție promptă, ieftină și
frumoasă, precum și alte ar-
ticole atîngătoare de acea-
stă branșe se află numai la

Prima fabrică si-
biiană de stampile

A. R. Feld

Sibiu,
Elisabethgasse nr. 17

AFARĂ DE CARTEL!

SACI noi și puțin fo-
loșiți.

PONEVI, cergi pentru
saci de împachetat, etc.,
împrumută și de vânzare la

NAGEL ADOLF

Budapesta, V., Arany János-u. nr. 10.

E 1120

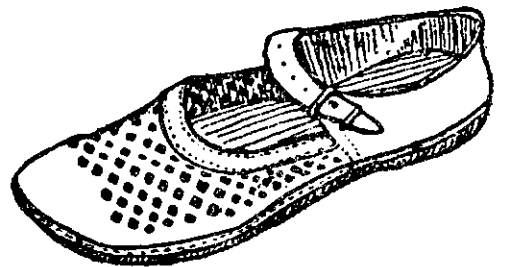
Telefon 35-92.

Distins în 14 rânduri!

„UNIO”

fabrică de ghete și pantofi
Budapesta, VII., Dohány-utca 16-18 sz.

Execută: **GHETE SANDALE**

toffelul de ghete pentru copii și ciobote, ghete de
casă pentru femei și bărbați. :: Prețurent gratis.
In schimbul unei oferte acceptabile se acordă vânzare
pe credit. U 1173

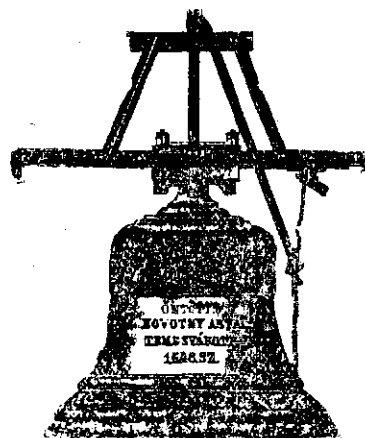
Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou
a clopotelor stricate, spre făcerea de clopote întregi, armonioase pe ga-
ranție de mai mulți ani, prevăzute cu ajustări de fier bătut, construite
spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt
bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu
deosebire **CLOPOTELE GAURITE,** de dănsul inven-
tate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt prevăzute în partea su-
perioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 397 kg. este egal
în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. —

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sinestătătoare,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și
spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Schmidt János,

fabricant de salamă și mazeluri

Făgăraș (Fogaras), Transilvania.

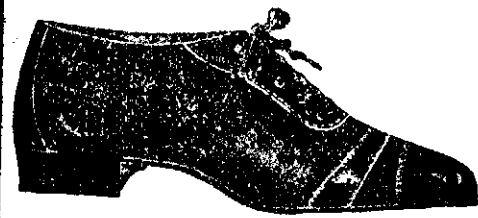
Recomandă cele mai bune pregătiri de măcelărie. (SI 1046)

Salamă de iarnă, calit. I. Klgr. 3.20; Salamă de vară, calit. I. (cârnaț uscat Klgr. 1.50; Safaladă de Braunschweig, calit. I. Kl. —; Cârnaț de limbă de Gotha, cal. I., fină Kl. 1.60; Cas fert de porc de Paris c. I., fină —) Cârnaț de șuncă, la, fină Kl. 1.60; Cârnaț afumat la, fini 1.76; Cârnaț proaspat, la fini Kl. 1.68; Cârnaț de Debrețin, la Kl. 1.76; Caș de ficat, la Kl. 1.60 Cârnaț presat, la Kl. 1.60; Cârnaț de Paris la Kl. 1.60; Cârnaț de Polonia, la, fină Kl. 1.60; Cârnaț de Cracovia, la Kl. 1.60; Cârnaț de Augsburg, la buc. —08; Safaladă, la b. —03; Cârnaț african sau negru la, b. —07; Cernăței de Frankfurt, la per —12; Cernăței de Viena, per —07; Grăsimă (untură în burduf, Klgr. 1.00; Unsoare oreșenească, la, în vase K. 1.80; Slănină albă de pe spate în table Kl. 1.50; Slănină albă de pe spate părjoliță întreagă K. 1.50; Slănină dela laturi de masă Kl. 1.50; Slănină afumată ardeiată în table Kl. 1.50; Slănină afumată ardeiată în țețele (fășii), Kl. 1.50; Slănină de Cluj, Kl. 1.60; Kaiserfleisch sau slănină dela latură, Kl. 1.60; Șuncă, la, Kl. 1.80; Șuncă, la, fără oase, rolată Kl. 2.—; Șuncă, la, delată Kl. 2.—; Slănină afumată de șoldan Kl. 1.60; Coastă afumată, de porc Kl. 1.60; Gardine afumate K. 1.60; Limbă de vită, buc. 2.—; Limbă de porc b. 2.—; Carne de porc proaspătă, bine conservată, Klgr. 1.52; Carne de purcel Kl. —; Măcel afumat, Kl. —; Caș săcuiesc în burduf, Kl. —; Salamă săcuiescă —.

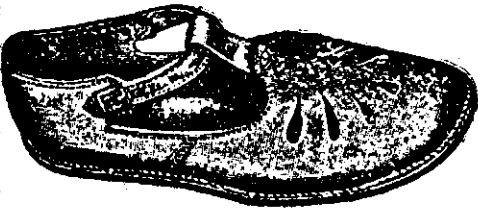
Cu o punctualitate întocmai ca

Rândunelele!!

au sosit

Priviți vitrinele mele!

Ghetele moderne de primăvară și de vară. Sandale de „WÖRISHOF”, asortiment foarte bogat, prețuri ieftine. Sa 921 ghete de pânză de ventrele, în orice culoare, cu talpă cusută (fără cuie de sârmă).

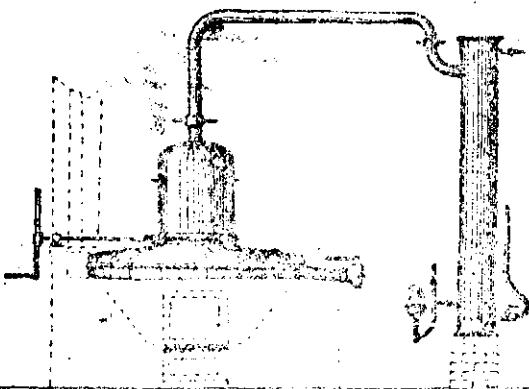
Sándor Dezső

magazin de ghete.
ARAD, str. Deák
Ferencz nr. 8.
Fiți atenți la firmă!

Urmașii lui GALIK LAJOS

ZVOLENSKI TESTV., arămar,

atelier și magazin: Budapest VII., Kertész-u. 8.

Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: Cazane de fier rachie, precum și garnituri complete fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Zo 983

Catalog trimet gratis.

FUND. IN a. 1878 I FUND. IN a. 1878 I BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY

este cel mai răspândit și cunoscut, întrece toate medicamentele de casă cunoscute până acum. Veritabil numal având marca de scutire „Călugărița verde”. SCUTIT PRIN LEGE.

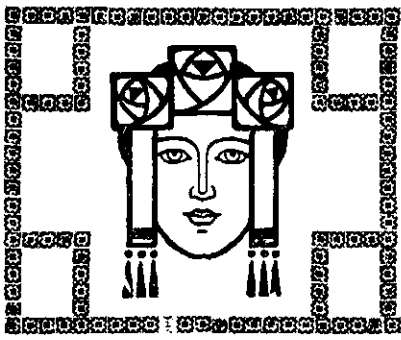

Allein echter Balsam von der Schutzensel Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

12 sticle mici familiare sau 6 sticle mari sau 1 sticlă specială cor. 5-60. Comandă mai mică decât 12 sticle mici sau 6 sticle mari nu se expediază. La comanda mai mari se acordă reduceri mari. De vânzare în mare: la Thalmayer & Seltz, urmașii lui Hochmeister, — drogheriele Rađavovits in Budapesta, precum și în toate farmaciile din țară. Farmacia Ingermă păzitor alui THIERRY A. in PREGRADA (lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

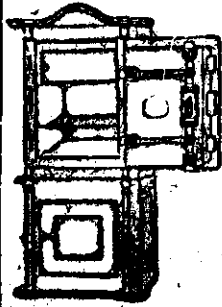
Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriți de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe poștalan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

Cassă pentru bani și documente

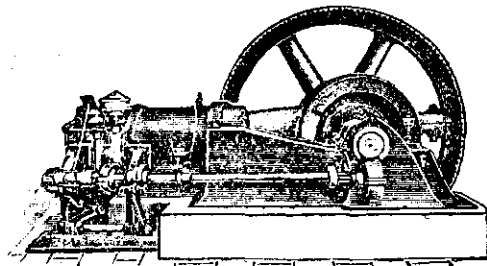
sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate proprii de toate soiurile și în orice mărime, gata în tot felul de execuții în depozit, netede și indoite, fără legături lungi prin urmare nici un sprijin pentru părghia hoților. Casse cu casete separate contra focului și Parquill în periferie casete pentru matricule mici și mari. Prețuri moderate. Pentru biserică, comune și societăți etc. după învle și în rato.

GUSTAV MOESS, SIBIIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

SCHLICK-NICHOLSON

Fabrică și birouri: BUDAPESTA, VI, Váci-ut nr. 45-47.
Numerii telefoanelor: 74-16, 74-17, 98-58 și 114-65.

Fabrică de mașini, vagoane și năi, societate pe acții.

Motoare Diesel. Sistem: Nicholson-Lietzenmayer.

Motoare absorbitoare de gaz sistem »Luther-Münzl« turbine de gaz sistem »Melmps-Pfenninger«, mașini cu aburi, mașini pentru năi, cazane pentru aburi cu țevi de foc și pentru apă, aparate pentru curățirea apei. Aranjamente complete pentru stabilimente frigorifere, — fabrici de gheață, — abatorii, stabilimente termochimice, — fabrici de zahăr, — fabrici de spirt, — cherestreae, — fabrici de țiglă și pentru alte stabilimente industriale. Turbine și pompe circulare, cu apăsare mică și mare. Tevi din fier turnat, țivite și cu mănunchiu, pistoane, poduri de fier, și mecanisme pentru coperișe, ținătoare și stâlpi cu cuie, scripte și vârețuri. Vagoane de tren pentru persoane și mărfuri, precum și pentru trenuri electrice. Tot felul de mașini și obiecte de fier vărsat pentru clădiri, turnătorie de metal și statui. Mașini agronomice: garnituri pentru mașini de îmblățit, mașini de sămănat, tăietoare »Ásványi« pentru tulei, ciururi pentru bucate, pluguri, mașini pentru nutrețuri, mașini cu motoră pentru sămănat etc. Vapoară pentru transport de persoane și de mărfuri, șlepurii, pontoane, mașini de desnomolit, vârețuri notătoare, elevatoare etc. E 1132

Fond. în anul 1840.

Fond. în anul 1840.

ARADI ELSŐ
TAKARÉKPÉNZTÁR
ARAD, str. Atzél Péter I. (Casa proprie).

Sfera de afaceri:

Escomptează foarte convenabil polițe din patrie și străinătate precum și hârtii de valoare sortate.

Acordă anticipații pe hârtii de valoare și mărfuri.

IMPRUMUTURI HIPOTECARE

acordă pe case și pe pământuri, precum și comunelor în bani gata sau pentru durată mai lungă pe hârtii de amanet.

Primește comisiuni pentru cumpărarea sau vânzarea hârtiilor de valoare, atât la bursele din Budapesta și Viena, cât și la oricare burse din străinătate.

Primește comisiuni pentru încasarea valorilor polițelor din patrie și străinătate și a hârtiilor de valoare sortate.

Primește spre depunere și păstrare hârtii de valoare, documente și alte valori.

DEPUNERI DE BANI

primește pe libele de bancă și pe cont-curent; asupra acestor din urmă se poate dispune prin cecuri.

După starea casel depunerile se respătesc și fără de abzicere.

A 1028

Direcțiunea institutului

„ARADI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR”.

POLACSEK HENRIK,

STRUNGAR ARTISTIC.
BUDAPESTA,
VII., Nagymező-utca 31. R

Ve 884

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate. ca bile pentru popici Lingnum—Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, dacuri pentru billard, șahuri, domino, rame pentru ziare. În prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere tot felul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Str. Cisnădiei 45. SIBIU, Helfauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit, vânat, sport și veiaj, poclăzi și procovățuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate

Curele de mașini, curele de cusut și legat Sky

(vârzobi), permanent în depozit Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste de prețuri la cerere se trimit franco.

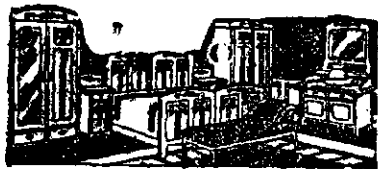
Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștientios.

Ve 885—60

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobile
DEJ — (DEÈS) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare și saloane, icoane oglinzi, covoare și . . .

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

Mierzinsky Ferencz

atelier fotografic

TIMIȘOARA-FABRICĂ, buev. Andrássy nr. 12.

(Mi 649—)

Lucrări fotografice excelente, înmăriri în aevarel platină, oleu și argint bronz după orice tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în această branșă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Seara fotografierei la lumină electrică. Telefon 13—41.

Institut de asigurare ardelean**„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 1-5**

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Te 232—52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătiro simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912.

Capitale asigurate pe viață achitate

Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 (foc

Fonduri de întemeiere și de rezervă

E. 5,456,645.67

" 5,458,689.43

" 133,667,241.—

" 11,740,710.—

" 1,603,400.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad,

Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în aculsiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului eu condiții favorabile.

Pentru sezonul de primăvară,

mare asortiment de materii de lână, mătăsuri și materii pentru talii. — Executăm costume pentru femei din materiile ce se află în magazinul nostru. Mustre la dorință trimitem și în provincie.

Văzare de mătăsuri și decorații moderne.

(Gu 568)

AUREL B. GRÜNN și fratele, SIBIU (NAGYSZEBEN), strada MĂCELARILOR, (Fleischer-gasse) nrul 5

Albituri pentru femei.

Articlu de modă p. bărbați

Courses pentru femei

Am onoare a aduce la cunoștința onor. mei mușterii, că mi-au sosit elegantele

modeluri de pânuri de primăvară și de vară.

Cu stimă: **Gergely Sándor,**

salon de modă pentru dame. Ge 1111

BRAȘOV, Târgul Inului numărul 28.

Fund. în anul 1840. — Telefon pentru oraș și comitat nr. 217.

STEINITZER N.

mare prăvălie de vopseli, — oleuri, — benzină și lac

A R A D, bulev. Andrássy numărul 3.

Mare magazin de cele mai bune vopseli, lac pentru padiment, vopseli pentru parchete și perii. Lacuri din patrie și engleze pentru trăsuri, unsori etc. Carbolineum asphalt și plăci rezinate pentru coperișuri etc. Mare asortiment de cele mai excelente pensule. — Singurul magazin pentru cea mai bună „Parket Rosa” pentru umplură. Se 1160

Comandele din provincie se execută prompt și conștițios.

SOCIETATEA DE ASIGURARE OLANDEZĂ SOCIET. PE ACȚII

„Allgemeine Maatschappij van Levensverzekeringen Lifrente”

AMSTERDAM

Direcțiunea p. Ungaria se află în palatul propriu al institutului în

BUDAPESTA, Kálvin-tér, Baross-utca 1., Üllői-ut 2-4 sz.

Intrarea prin poarta nrul 4 din bulevardul Üllői.

CELE MAI IEFTINE TAXE:

Suma asigurațiilor la sfârșitul anului 1911)	paste 392 mil. cor.
Suma rezervelor)	115 „ 894.476 cor.
Plățile de până acum făcute asigurațiilor)	119 „ 874.160 „

E 1146

Prăvălie pentru instalațiuni de electricitate și gaz

A R A D, piața Boros Béni N-rul 9.

Mare magazin de articlii de electricitate și gaz și condelabre.

Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public,

Cu deosebită stîmă:

Návrádi Ede.

Na 1151

OLIVIU PASCU

inginer diplomat

Orăștie--Szászváros

Strada Berilului numărul 8.

Îndreprende ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminară privitoare la-orice-fel de clădiri și alte lucrări; edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apaducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție! (Pa 1051—52)

BIROU de INFORMAȚII ȘI AGENTURĂ ROMÂNEASCĂ.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Exoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi, exoperez rezolvarea în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri ieftine oricare sistem de motoare de benzină ori oleu brut ori gaz. Totfelul de mașini de treierat, totfelul de mori cu pietrii fino și cu motoare trainice. Totfelul de mașini pentru cărămizi de cement și năsip, automobile, pompe, ferestrele precum și alte recvizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, deci din mâna primă și nu dela agenți jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de proces. Îi sfătuiesc deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva, să-mi scrie, iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Exoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocese vânzări și cumpărări de moșii și de păduri mari. Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi, porci etc. totfelul de legume și poame etc. O 904

Gaut agenți români pentru toate părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plătiți o taxă după învoială.

Cu stimă: **L. OLARIU,**

BUDAPEST, Margit-körút 11. 1/2. 2. (În Buda lângă podul Margit Híd).

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

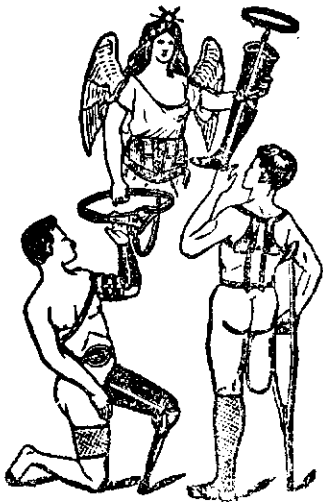
E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerete și prin deprinderi rele și-au adâncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se găsească un capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns să așteptăm ca aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și să ajute și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va faceți existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop în institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește și cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervii și sira spinării, tuceputurile de confuzie a minții, urzările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, scăderea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei o sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea ce privește cura, departarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din orice oră, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fiecăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m.)

Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvrie IV. Muzeum-körut 15.

Ke 830

Recomandate de către cei mai renumiți medici
Bandaje,

picioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânzele irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gamă, vată (bumbac) legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

KEPES ELEK, bandagist.

Tot acolo se poate căpăta vestitul prezervativ „Austobus ultra” și „606”. Sală separată, serviciu de probe pentru dame și bărbați. Pentru oficanți și măiestri reduceri de preț

NAGYVÁRAD — SASPASAGE.

„REMEK”

mașină brevetată combinată pentru

curățitul și măcinatul cerealelor.

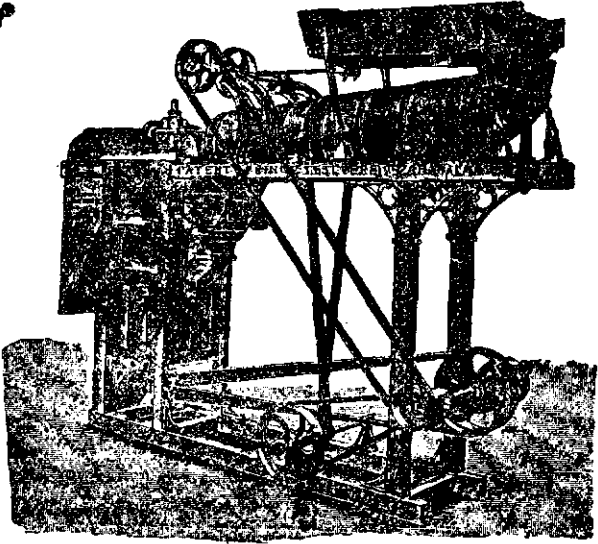
Cea mai perfectă mașină de curățit, care să nu lipsească nici unei mori :- de vamă. :-

Cu prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,

turnătorie de fier, fabrică de mașini și construcție de mori,

SÁTMAR — (Szatmár).

Brevet ung. nr. 56018.

Pi 891—60

ADOLF SCHNEIDER

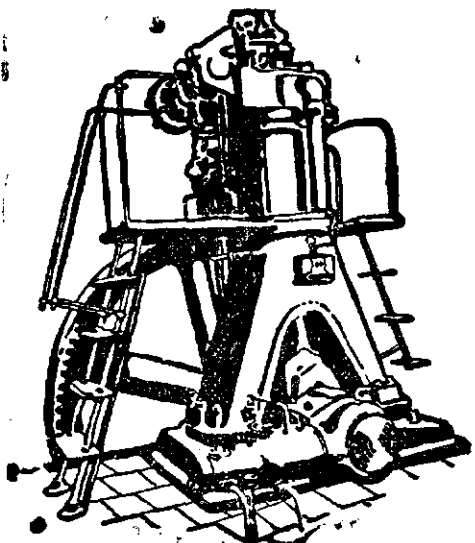
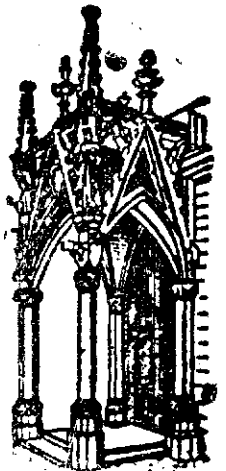
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(S. 186—60)

Întreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articole de ciment: socluri, parane, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vâlale, etc. Granit artificial și pietri artificiale din nisip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

(T 996)

ORIGINAL BENZ

„Diesel” pentru orice ram de industrie și economie
MOTOARE
Bleu brut **MOTOARE**
Sauggas **MOTOARE**
Benzină **MOTOARE** Brevet. mondial.

Putere motrice ieftină. — Prețuri gratis. — Condițiuni favorabile de plătire.

Cea mai mare fabrică de motoare din lume
7000 muncitori. — 400 funcționari.

Adresa:

Benz Ungarische Automobil und Motorenfabric A. G.

BUDAPESTA, Centrala: V., Dorottya-utca nr. 9.

Fabrica: VII., Ilka-utca nr. 31.

Telefon nr. 168—79 și 29—24.

MOTOR- ÉS GÉPGYAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST.

BIROU: VI. str. Podmaniczky nr. 61.

TELEFON: 85—29.

FABRICA: V., str. Váci 86.

TELEFON: 175—16.

EXECUTĂ: aranjamente, reparări și îngrijiri, MOTOARE cu benzină, oleu brut, absorbitoare de gaz și gaz în scopuri industriale și economice.

Reparări de mașini, ferminare, cu autogen, lucrări de strungărit, transmisii, aranjament pentru mori, pompe, mașini economice și aranjamente electrice, reparări de automobile, suiri pentru apă și orice lucrări în această branșă

DEPOZIT PERMANENT DE AUTOMOBILE NOUI ȘI UZATE

Mo 611

Mobil János

Primul institut cu putere electrică în Lugoj pentru văpsirea stofelor, curățirea chimică a îmbrăcămintelor — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.
TELEFON: 218.

Primește tofelul de comanda pentru văpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; presam și spălarea gulerilor, manșetelor, perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințos. (Ho 534—30)

Dacă vorești să nu scapi banii, trebuie să porți în buzunar un orologiu care să umble bine și punctual.

Dacă voiți ca oroloagele d-voastre de buzunar și astfel de oroloage să umble bine și precis, atunci să le dați spre reparare orologierului

Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe
:: lângă garanță ::

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar și oroloage deșteptătoare. Ro 727 ::

(Ma 131—60)

Mandler János

intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare tofelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conducte

de țevi de lut și ciment, uscarea pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz”, inele pentru fântâni, baze pentru fântâni arteziane și vâltoare executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

827-60

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei nr. 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

Consilieri comunali și reprezentanțele comunale care voesc să procure cu prețuri ieftine

POMI PENTRU ALEE ȘI TUFEE DE LUX

să ceară prospecte și catalog de prețuri, ediție de gală dela—

FISCHER u. Comp

Pomi Viticultura

B 419

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6—10 sz.
(E 691—20)

Cea mai mare prăvălie de sticlării, porțelan și lampe

GROSZ IGNÁCZ

Lugoj, (Lugos), piața Isabella, nr. 16.

Go 1015

Mare asortiment de porțelanerie și sticlărie. — Lampe, oglinzi și cadre precum și cadouri ocazionale și pentru nunți.

Execută lucrări de sticlărie, p. zidiri și încadrări.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16.50 și 20.50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Vo 247—156 magazin de ghete

ARAD **TIMIȘOARA**

bulev. Andrássy nr. 20 (Temesvár) Cetate-Belevedere, Hunyedi-u. nr. 10.

MAȘINI

ABSORBITOARE DE PRAF,

curățiitoare de parche-
turi, vase de fiert cu
electricitate și fere de
călcat, aranjamente
pentru electricitate,
candelabre pentru lu-
mină electrică, mașini
dinamice, motoare
electrice mai ieftin se
vând la Ka 1159

Kalmár József,

ARAD, strada SALACZ, numărul 2.

Weisz Dániel

lăcătuș artistic și pentru clădiri

ARAD, str. Deák-Ferencz, nr. 28.

Execută orice lucrări în acea-
stă branșă, anume: ferării p.
clădiri, garatii, fântâni, porți,
jalusii de fier, vetre de fiert
etc. etc. — Construcții de fier
în baza experiențelor câști-
gate în America și după mo-
deluri americane. — Orice
lucrări artistice se execută
— foarte prompt. —

Prospecte în provincă la dorință se trimit gratis.

(W 1162)

Magyar szalma anyag gyár

societate pe acții în Arad

cumpără paie bune cu-
rate de grâu, cu preț
potrivit. Tot acolo se
capătă gunoii și
șelac de cărbuni.

[Ma 1157—]

Berăria și restaurantul

„HAGGENMACHER”

Bucătărie
gustoasă
maghiară!

Arad, Bulev. Arch. Iosif nr. 1.
Grădina s'a deschis!

Cea mai
bună ospă-
tărie civilă!
A 1161-1

Bere todeauna proaspătă și exce-
lentă de Steinbruck și vinuri exce-
lente, nefalsificate, de podgorii. —
Prânzișor. Taraf excelent. Serviciu
prompt și conștăntios. Prețuri foarte
ieftine. Roagă binevoitorul sprijin.

AMBRUSTER LAJOS ospătar.

KOVÁTS și THOMAY

fauri și căruțari în ARAD, strada Kossuth numărul 2.

Avem onoare a recomanda în atenția On. Public

atelierul nostru de ferărie și căruțarie

de bun renume. Experiența ne-am câștigat-o în fabrica de trăsură Frații Köbler, liferanții curții ces. reg. timp de 7 ani, și astfel suntem în situația, ca să corespundem tuturor cerințelor.

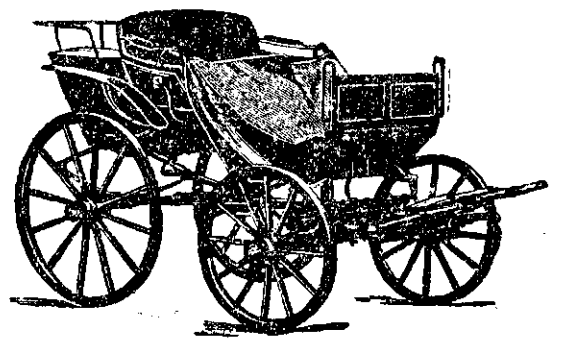
Lucrăm trăsuri noi în orice execuție, reparând cu preț moderat.

Depozit de trăsuri gata :: :: Catalog gratuit și franco.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

fauri și căruțari.

Ko 1156

Oferim: bogatul nostru asortiment de cele mai moderne

lânării și mătăsuri de primăvară pentru dame

Noutăți de vară: Eponge, crepon, — crepon fil de fer, grenadin, delinuri franceze și specialități de Madeira. Cu prilejul mutărilor oferim marele nostru depozit de covoare. — Serviciu recunoscut de ieftin și prompt.

(GI 1154)

==== Magazinul ====

Glesinger József és Fia, Arad, Forrai-u.

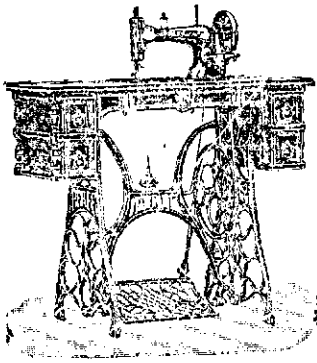
HAMMER VILMOS, mecanic

ARAD, Piața Libertății, n-rul 5-6.

Singurul depozit
de renumitele
mașini de cusut

„PFAFF“.

Depozit perma-
nent de mașini
de cusut „Singer“,
„Victoria“ și „Kaiser“.

Gramofoaane și
plăci cu marcă
veritabilă

„COLUMBIA“

și
„INGERUL SCRIND“.

Fund. în anul
1891

Singurul depozit
de biciclete

„PUCH“,

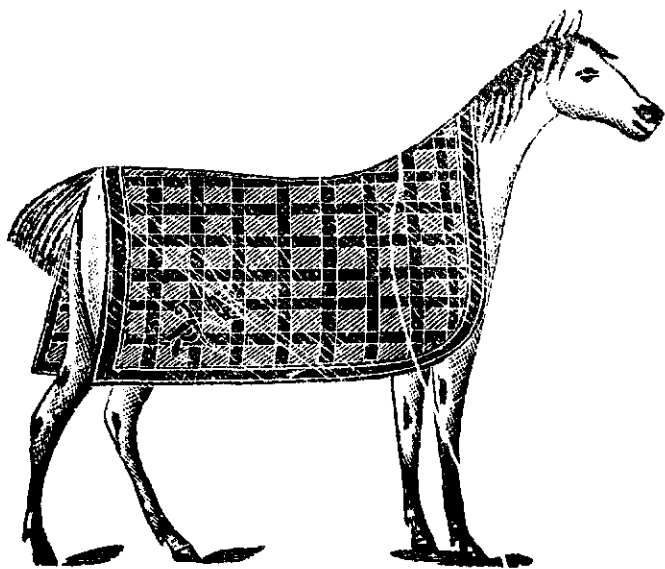
„PREMIER“ și „ORI-
GINAL VICTORIA“.
Ha 1004

Telefon 96.

Ha 1158

Telefon 96.

Mare atelier special pentru reparaturi.

Magazinul cel mai mare, mai
sigur și mai ieftin de cergi
(procovițe pentru cai). ::

Fabricație din țară.

Totfelul de cergi pentru cai, cergi pletoase de Brașov, cergi tivite fin pentru cai, cergi pepita de Ardeal
cergi albe cătănești, învălitoare pentru institute, cergi pentru călcatul rufelor.

Fabrica de funărie pentru economie, frânghie de legat, sfori, mreje pentru pescari, coșeri-mreje pentru
piață, frânghii, pentru întinsul rufelor. Aparat de gimnastică.

Magazin de povevi. saci de cânepă, in și jută.

Vânzare: în mare și mic. — Magazin de industriale ardeleno și de Bacica.

Reich B. Károly Fia és Tàrsa

Re 1153

ARAD, Andrásy-tér (Casa Verbos).

Asociațiile halelor de mobile aparținătoare societății „Országos Központi Hitelszövetkezet”.

Asociațiile din Budapesta:

1. Hala de mobile sub patronajul soc. »Budapesti asztalos ipartestület» (VIII., bulev. József, nr. 28) și (VIII., bulev. Üllői nr. 18).
2. Budapesti Műasztalosmesterek Lakásberendező Szövetkezete (V., Báthory utca 4. szám).
3. Egyesült Fővárosi Műbutorasztalos-Mesterke Szövetkezete (VI., Liszt Ferencz-tér 13. szám).
4. Műbutorasztalos Mesterek Szövetkezete (IV., Váci-utca 40. szám).
5. Asztalosok Központi Butoráruháza (VI. Anker-köz.)

Asociațiile din provincie:

1. Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
2. Békéscsabai Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
3. Brassói Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
4. Ceglédi Asztalosok Butorcarnok Szövetkezete
5. Debreceni Butorkészítő Asztalosok Árucarnoka
6. Erzsébetfalvai Asztalosmesterek Butorcarnok Szövetkezete (Kossuth-utca 22)
7. Györi Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
8. Hódmezővásárhelyi Szövetkezeti Butorcarnok
9. Kassai Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
10. Kecskeméti Butoriparosok Árucarnok Szövetkezete
11. Kolozsvári Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
12. Miskolci Asztalosok Butorcarnok Szövetkezete
13. Pozsonyi Szövetkezeti Butorcarnok, Rózsa-utca 15. szám
14. Szegedi Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
15. Soproni Szövetkezeti Butorcarnok
16. Székesfehérvári Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
17. Temesvári Butorkészítő Iparosok Árucarnok Szövetkezete
18. Ujpesti Szövetkezeti Butorcarnok
19. Zombori Butoripari Árucarnok Szövetkezete

Aceste hale de mobile valorifică mobilele executate de către micii industriași, membri ai acestor hale și deoarece fiecare obiect este examinat de către o comisiune numeroasă, aceste hale au putința ca să ofere garanță pentru calitatea mărfurilor vândute.

In Croația:

20. Zágrabi Asztalosok Arucarnok Szövetkesete három-négy teleppel (cu trei-patru ateliere)

VILA COSMA, CĂLIMĂNEȘTI

situată aproape de sursa
„CĂCIULATA” renumită pentru:

afecțiuni artrice, reumatism,
morburii de rinichi, etc. etc.

Din orice parte a Vilei vederi splendide spre munții valea Oltului, Cozea. — Climă domoală și constantă; lipsită de curenți, de praf și de umezeală; foarte acomodată ca loc climateric. — Vila nouă înzestrată cu tot confortul modern. Majoritatea camerelor cu terasă, parchet și lumină electrică. Conduct de apă în fiecare cameră; băi calde și dușuri. Co 1134

CAMERE PENTRU TURIȘTI.

Masa numai table d'hote. Se ține în special seamă de regimul necesar pentru cura de apă de Căciulata. Se prepară tot cu unt proaspăt.

Informațiuni se pot primi dela:

Administrația Vila Cosma, Călimănești.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și toffelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth*, *Nestlé*, *Kafeke*, *Theinhardt*, *Phosphatine*. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

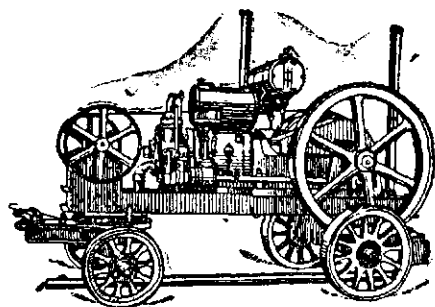
Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértéplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

LANGEN și WOLF, fabrică de
motoare.
BUDAPESTA, VI., Váci-körut 59.

E 1119

Liferează renumitele motoare „OTTO” originale, locomobile, motoare „DIESEL”, sistem Deutz, motoare absorbitoare de gaz, garniture de îmblătit.

Condițiuni excelente. :: Cereți prospecte.

CSILLAG GÉZA

lăcătușer pentru zidiri și lucruri de artă

Arad, str. zf. Pál 1.

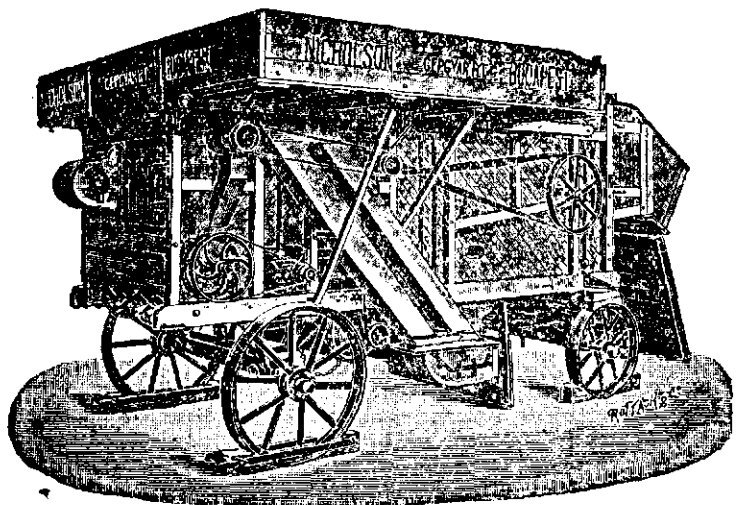

Execută orice fel de lucrări în această
branșă cu prețuri moderate. Prospecte gratis.

1087—5

AGENTURA CERC. A FABRICEI DE MAȘINI »NICHOLSON» SOC. PE ACȚII.

Liferăm cu prețurile cele mai convenabile și pe lângă plătiri favorabile în rate. Garnituri complete de îmblătit cu aburi și vehicule, garnituri de îmblătit cu benzină și olei brut, benzină, motoare cu olei brut absorbitoare de gaz și sistem Diesel, aranjamente pentru mori, prese pentru ulei, mânate cu apă, mașini americane de secerat, strângătoare de fân. Triere, ciururi, pluguri, mașini de sămănat și toffelul de mașini economice. Mașini pentru măsari și rotari pentru lucrarea lemnului. Curele excelente pentru mașini, olei pentru mașini și unsoare pentru mașini, etc.

Prețurent gratis și franco.
Telefon interurban nr. 604.
Depozit special de stropitoare
„Vermorel” originale franceze,

La dorință pentru explicații și în scopul legării afacerilor unul dintre conducătorii firmei mergem la fața locului în persoană pe cheltuiala noastră.

FRĂȚII BURZA, ARAD

BOROS BÉNI-TÉR
nr. 1. (casa proprie).

AGENTUTA CERC. A FABRICEI DE MAȘINI „NICHOLSON” SOC. PE ACȚII.

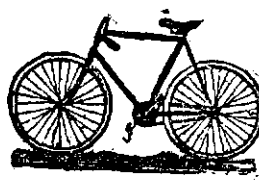
**Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN
Szánthó Gyula**

Nagyvárad, Damjanics-u. 30.
fabricant de oroloage pentru turnuri
(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 2 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și casărni. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție pe mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu minițitate.
Sa 88

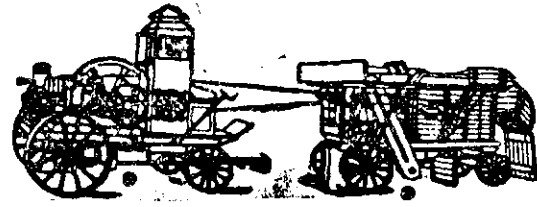
I 192-60

O. Iiovicu

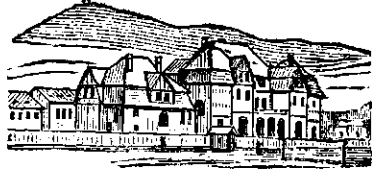
lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanția orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

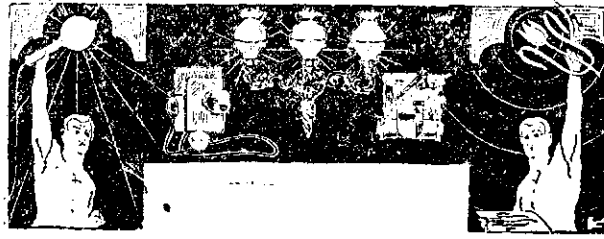
SANATORIUL — „SANITAS”

INSTITUTUL ȘI CAMINUL FIZICO-DIETETIC
în VERSEZ (VÂRȘET). Ungaria de sud.
Medic dirigente: **Dr. L. MÉHEȘ.**

Sa 1096

Sanatoriul este construit după modelul sanatoriilor moderne din străinătate. Cură individuală după sistemul Dr. Lahmann. Băi de lumină electrică, băi de aer și soare, toate metodele de întreținere a apei, băi medicinale. Cure dietetice, cură de struguri. Institutul se află la poalele dealurilor, este provăzut cu parc și colibe aeriene și este deschis tot anul. La dorință se trimit prospecte. Sezonul principal Mai—Octombrie.
— PHEȚURI MODERATE. —

INGINER

CAROL GRÄEFF,

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrița, (Besztercze) str. Lemnelor 21.

Execută lucrări pentru luminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate,

Magazin permanent de toffelul de lampe electrice și material de instalațiuni.
Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Plătiri în rate! Ga 1143 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!

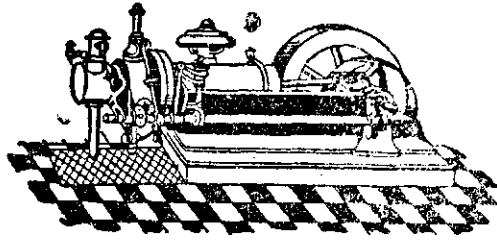
Pentru lucrările executate garanția pe mai mulți ani. Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

Zsi 926

Körber József és T-sa

LUGOJ, strada Timișorii n-rul 28.
(Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, instalațiuni de apaducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzină, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.

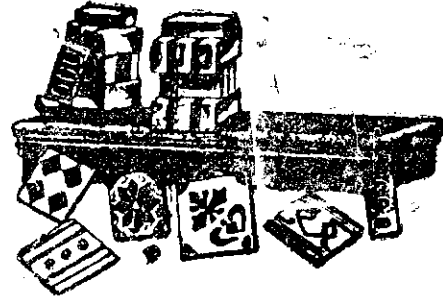

Lipire autogenă cu cea mai deplină garanție Atelier special. Turnătorie de fer și oțel.
TELEFON 184.

ZSIBRITA TESTVÉREK

întreprindere de arhitectură
fabrică de articlii de ciment și magazin de materii pentru construcție,
Vârșet (Versecz) Pancsovai-ut număr 157.

Aducem la cunoștința on. public din loc și din provincie, că în piața din localitate am înființat o fabrică de articlii de ciment împreună cu întreprindere de arhitectură și magazin de materii pentru construcții.

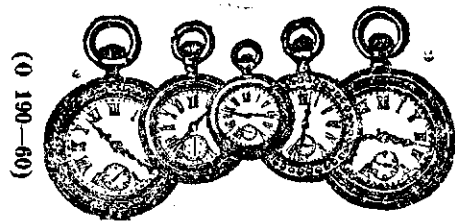

Execuțăm cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanția: pardoseli cu beton și asfalt, canalizare cu pietrii artificiale și teracotă, iesle de beton de fier, trepte îndesate și atârănătoare în liber, uscarea pereților umezi și a pivnițelor umeze.

Ținem în depozit: Tevi de ciment, fabricații proprii, inele pentru fântâni, vase, canale deschise și basenuri, în orice mărime, vâle captușite cu fier, cărămizi pentru clădiri, plăci de piatră artificială pregătite pe cale hidraulică, stâlpi pentru garduri de sârmă etc. — Cu proiecte de spese servim gratis.

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanția. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate partile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

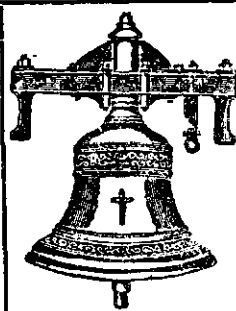
Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

[Ho 5-1] Fondat la 1840.

∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă oes. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și ru sunet adânc — se face o economie de 20—30 percente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărt și postamento de fer, prin a căror întreținere clopotele se pot scuti de crepat chiar și celo mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprascolvire nomenclată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Expedioz cu garanță

ulțoi de viță de viie

din renumitul soi *Delavare*, *negru*, *multiplu*, cari nu mai trebuie stropiți, produc rod în fiecare an, liber de orice fel de boală de struguri; vițe netede și cu rădăcini, din patrie și americane, de 2—3—4 ani.

Trandafiri și altele de vânzare la

Páska Demeter,

vicicultor diplomat și proprietar de vii,

ORADEA-MARE — (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis.

Pa 917

CORSETT GMBH

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articole în branșa aceasta.

Reg să cereți prețuri ilustrat.

Go [862—50]

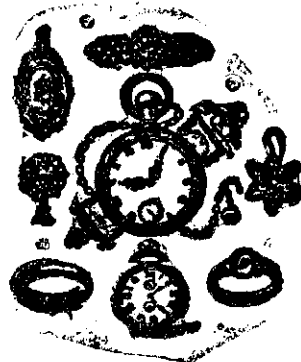
Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articole optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár, str. Atilla nr. 1.

(Se 150—60)

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșăței și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar șbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Mágnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Ke 833—100

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și șbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti-neritussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea orginală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :- Vă păziți de imitații!

Ocaziune specială!

se îmbie on. public prin faptul că mărfurile mai jos semnate se pun în vânzare pentru un timp scurt cu prețuri convenabile.

Următoarele mărfuri se pun în vânzare din fosta prăvălie a lui

Hoffman Sándor:

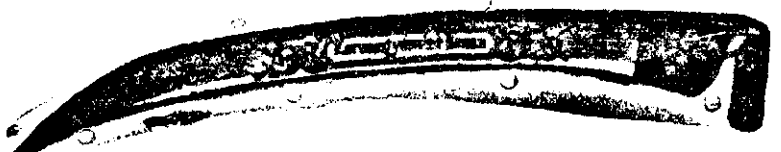
Pardesiuri de lister și pânuri	— —	dela cor.	6.—
Costumuri	— —	” ”	8.—
Jupoane	— —	” ”	5.—
Talii moderne	— —	” ”	1.50
Șorturi pentru copii	— —	” ”	— 60
Hainuțe pentru copii	— —	” ”	1.30
Umbreie de mătasă	— —	” ”	3.—
2000 buc. pălării de paie pentru bărbați și pentru băeți	— —	” ”	— 40
2000 buc. cușme p. bărbați și p. băeți	— —	” ”	— 25

De vânzare la

Bazarul de concurență dela teatru.

Ka 1179

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă somandați coasa „Koronagyémánt”.

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele.

Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comande de 10
Prețul: 1 buc: 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.50 2.60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin rimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek**, magazin de coase „Koronagyémánt”.

Kaposvár, Fő-utca 22 R.

De vânzare o moară cu putere motorică, aranjată complet, cu casă de locuit și cu o realitate mare, cu un preț foarte ieftin. Me 1193

Dr. Méró Samú, avocat.
Boroșineu (Borosjenő)

Gu 744-30

Atelier fotografic

Heinr. Gust

Kronstadt. — Braşov. — Brassó.

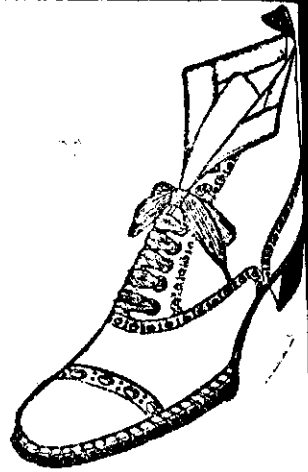
Târgul grâului numărul 8. —
:: (Kornzeile nr. 8.) ::

Cine vrea să cumpere
INCĂLŢĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode,
elegante și durabile acia să cumpere cu
încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar
(ZATMAR) Deák-tér.

— (În casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii dragălaşe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfel de ghete și cioboate după măsură.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT

ARAD. Str. Deák-Ferencz 20.

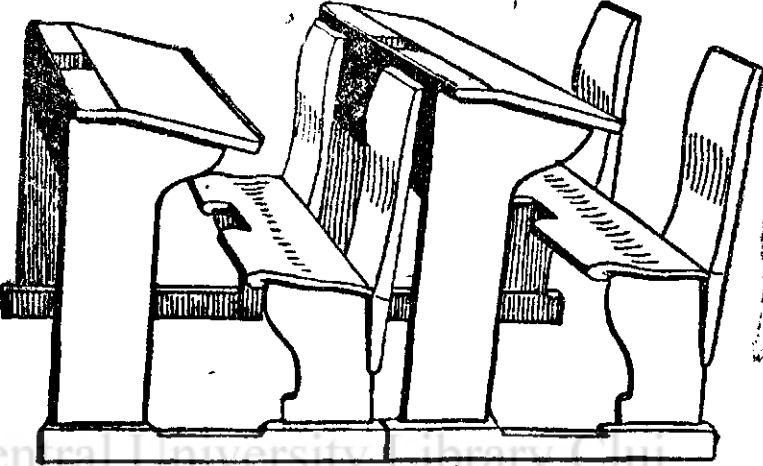
Cu o mare încredințare pe on. public, că
în bransa arhitectonică
execut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserici române
și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete serioase cu prețuri
cât se poate de moderate. Comandă primesc
atât în loc cât și în provincie. Rugând spri-
jinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

(Că 105—50)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente mederue
de școle și bi-
:: serici. ::

LUGOS,
strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

Kratochvill Agoston turnătorie de lucrări de
artă și firme.

BUDAPESTA, VII. (serhát u. nr. 22.

Ka 143-30

Tabele de firmă vârsate din bronz și zinc pentru
oficii, medici, advo-
cați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern.
Cea mai mare fabrică în branșă: aceasta în Ungaria.

PENTRU ARANJAMENTE ȘI LUCRURI BISERICESTI,

dacă voiti să cumpă-
rați, cereți prețurent
dela fabrica de in-
dustrie artistică bise-
ricească a firmei

VRANITS és TAUSCH Wa 1013 **Ujvidék.**

MĂȘINI
pentru industria cimentului.

Fabrică pentru țevi
de ciment, presă pen-
tru table de ciment
și aranjează fabrici
complete din ciment

**Hazai fémlémez és cze-
mentvári gépgyár r.t.**

BUD PEST VI.,
Beiter Ferencz-u. 66.
TELEON: 93—13.
Ha 140—120

Atelier artistic pentru pletarea sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană!

Palka József

proprietarul crucel de aur papale pentru merite „Pro Ecclesia et Pontifice”
BUDAPESTA, VII. Baros-utca 59.

Fondat în a. 1894 .: Telefon József 2—88.

Pregătește în ferești colorate p. biserici în execuție
stil modern simplă și artistică.

Mozaicuri venețiene de sticlă.

Icoane pentru altar, ornamente și statuete
pentru pereți în execuție artistică din material
venețian. — Modele și prospecte trimitem gra-
tuit. — La cerere mă prezint în persoană pen-
tru luarea în primire a lucrărilor. Pa 1165